

Aracı Kurumların 2011/03 Dönemi Faaliyet Verileri (sayfa 8)

Aracı Kurumların 2011/03 Dönemi Finansal Verileri (sayfa 21)

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 102 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracılık şirketi ve 40 banka olmak üzere toplam 143 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

Attila Köksal, CFA
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Kıdemli Uzman/Eğitim ve Tanıtım
Efsun Ayça Değertekin
Uzman/Araştırma ve İstatistik

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Cennet Türker
Kıdemli Uzman/Eğitim ve Tanıtım

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
info@tspakb.org.tr

Basım

Printcenter

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibariyle güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.

Değerli *GüNDeM* okurları,

Geçtiğimiz ay İMKB’de yapılan bazı işlemlerde manipülasyon ve suç gelirlerinin aklanması şüphesiyle yürütülen soruşturma, piyasamızı olumsuz şekilde manşetlere taşıdı. Operasyona konu olan işlemler gerek hisse senedi sayısı, gerekse işlem hacmi açısından piyasanın çok küçük bir bölümünü oluştursa da, bu konudaki haberlerin sermaye piyasamızın imajına verdiği zarar maalesef çok daha büyük oluyor. Bu noktada, söz konusu operasyonların, piyasadaki denetim mekanizmasının iyi çalıştığına bir göstergesi olarak ele alınması gerektiğine inanıyoruz.

Birlik olarak, yatırımcıların güvenini zedeleyen ve piyasanın etkinliğini bozan bu tür işlemlerin doğal olarak karşısındayız. Ayrıca bu tür işlemlerin önüne geçilmesi için ilgili tüm kamu kurumlarıyla işbirliğine hazırız. Bu suça dahil olduğuna düşündüğümüz üyelerimizle görüşme, onları uyarma, gerektiğinde Birlik mevzuatının elverdiği ölçüde cezalandırma prensibini benimsemiş durumdayız. Bu tür işlemlere bilerek aracılık eden kişi ve kurumların sektör dışına çıkarılması hepimizin dileği.

Yatırımcıları mağdur eden, borsanın itibarını zedeleyen bu tür kötü örnekler, özellikle son dönemde başlatılan girişimlerin ve piyasadaki gelişmelerin önüne geçmemeli. İçinde bulunduğumuz dönem sermaye piyasasının gelişmesi açısından en uygun ortam. Ekonomik istikrarın sağlandığı, faizlerin düştüğü bu ortamda yerli ve yabancı yatırımcıların sermaye piyasasına ilgisinin arttığı bir noktadayız. Bu

bağlamda, piyasamızı öne çıkaracak projelere ağırlık vermemiz önemli.

Piyasamızın gelişmesi için tüm sermaye piyasası kurumları ile birlikte, bir süredir halka arz seferberliği, yeni ürün ve pazarlar oluşturma çalışmaları, yurt içi ve dışında tanıtım çalışmaları gibi bir dizi önemli projeye imza atıyoruz. Başta düzenleyici otoriteler olmak üzere tüm kurumların piyasayı geliştirmek için gösterdikleri yoğun çaba bizi cesaretlendiriyor.

Bu noktada, sektörün geleceğini belirleme çalışmalarında TSPAKB’ye önemli roller düştüğünün bilincindeyiz. Piyasayı güçlü temellere oturtacak ve piyasanın kalıcı büyümesini sağlayacak orta vadeli bir yol haritasının çizilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Sektörün nerede olmak istediği, hedefe nasıl varacağı ve bu uğraшта kimlere ne görev düşeceğini belirlemesi lazım. Bu anlamda tüm sermaye piyasası katılımcılarının ve sektörümüzün üzerinde mutabık kalacağı orta vadeli bir yol haritasını ortaya koymayı arzu ediyoruz.

Birlik olarak, Türkiye sermaye piyasasını yeniden yapılandırma hedefimizi ve bu hedefe ulaşmak için önceliklerimizi bir önceki sayımızda sizlerle paylaşmıştım. Bu doğrultuda ilk olarak, Birlik bünyesinde aşağıda belirttiğim dört çalışma grubunu oluşturduk:

1. Planlama, Strateji ve Sermaye Piyasası Katılımcıları ile İlişkiler
2. Yeni Ürün, Teknoloji ve Mevzuat
3. Eğitim, Lisanslama ve Uyum
4. Yatırımcı Tabanının Geliştirilmesi

Çalışma grupları, Birlik Yönetim Kurulu Üyelerinin koordinasyonunda çalışmalarına başladı. Bu çalışmaların sonucunda ortaya çıkan görüş ve önerilerin orta vadeli yol haritamızın belirlenmesine katkı sağlayacağına inanıyoruz.

Saygılarımla,

Atilla KÖKSAL, CFA
BAŞKAN

Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş. Kuruldu

Uluslararası tanıtım, yatırımcı eğitimi, halka arz seferberlikleri ve üniversite ziyaretleri gibi ülke içinde ve dışında ses getiren faaliyetlerini son dönemde yoğunlaştıran, ülkemiz ekonomisindeki ağırlığını da gittikçe artıran sermaye piyasamızda; eğitim, tanıtım, lisanslama ve araştırma faaliyetlerinde bulunacak olan bir şirket kuruldu.

Şirketin unvanı "Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.", işletme adı ise "Sermaye Piyasası Lisanslama Merkezi" olarak belirlendi. Sektördeki kurumların aynı çatı altında yer alarak kurdukları ve merkezi İstanbul olan şirketin yönetim kurulunda tüm kurucu ortakların ve SPK'nın temsilcileri bulunuyor.

Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.'nin amaçları arasında bir yandan ülke içinde sermaye piyasasına yönelik eğitim, tanıtım ve araştırma gibi faaliyetler yapmak, diğer yandan sermaye piyasasında çalışanların sicil kayıtlarını tutmak ve lisanslama faaliyetlerini gerçekleştirmek yer alıyor.

Şirketin, sermaye piyasamızın ülke çapında ve uluslararası ölçekte tanıtılması için yoğun tanıtım faaliyetlerinde bulunması planlanıyor. Ayrıca şirket, son dönemdeki finansal krizlerden sonra önemi bir kez daha ortaya çıkan, finansal piyasaları gelişmiş hemen her ülkede özenle ele alınan, yatırımcı eğitimi ve finansal okuryazarlığın geliştirilmesi gibi konularda da görevler üstlenecek.

Şirket, eğitim, lisanslama, sicil, tanıtım ve araştırma faaliyetlerinde kurumlar arası köprü görevi üstlene-

Yönetim Kurulu		
Ad ve Soyad	Unvan	Kurum
Bekir Sıtkı ŞAFAK	YK Başkanı	SPK
Gür ÇAĞDAŞ	YK Başkan V.	TKYD
Kürşad Sait BABUÇCU	YK Üyesi	SPK
İbrahim KURBAN	YK Üyesi	İMKB
Çetin Ali DÖNMEZ	YK Üyesi	VOB
Yakup ERGİNCAN	YK Üyesi	MKK
Hammet Nezir BAKIR	YK Üyesi	Takasbank
İlkay ARIKAN	YK Üyesi	TSPAKB
Osman İlker SAVURAN	YK Üyesi	TSPAKB
İlker Mahmut KALIN	YK Üyesi	TDUB
Bekir Yener YILDIRIM	Genel Müdür ve YK Üyesi	

Denetçiler		
Ad-Soyad	Unvan	Kurum
İbrahim Ethem SANCAK	Denetçi	SPK
Ümit İhsan YAYLA	Denetçi	MKK
Alparslan BUDAK	Denetçi	TSPAKB

rek, tanıtıcı yayın ve diğer eserleri yaygınlaştırarak sermaye piyasamıza hizmet etmeyi amaçlıyor. Benzer şekilde, sermaye piyasası sektörü ile üniversiteler arasındaki her türlü işbirliğini geliştirici adımlar da şirketin öncelikleri arasında yer alıyor.

Manipülasyon Soruşturmaları İle İlgili Tedbir Kararları

Sarıyer Cumhuriyet Başsavcılığı ve Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi tarafından yürütülen bir soruşturma kapsamında, bir kısım yatırımcı hesaplarına el koyulması kararlaştırılmıştır. Ancak söz konusu kararların uygulanması sonucunda, tedbir kararları öncesinde gerçekleşen alım-satım işlemlerinin takasının yapılamaması riski ortaya çıkmıştır. Bir diğer sorun ise, hesapları üzerine tedbir uygulanan şahısların, üyelerimizden kullandıkları kredilerin teminat-sız kalmasıdır.

Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla Birliğimizce ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına başvuru yapılmış olup, söz konusu işlemlerin üyelerimizce gerçekleştirilebilmesi yönünde karar alınmıştır.

Kapanış Seansı Anketi

İMKB, Hisse Senetleri Piyasasında kapanış seansı uygulanması ve sonrasında belirlenen kapanış fiyatından işlem gerçekleştirme imkanının sağlana-

Ortaklık Yapısı	
Hissedarın Unvanı	Pay Oranı (%)
Türkiye Sermaye Piyasası	40
Aracı Kuruluşları Birliği	
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası	10
Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş.	10
Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.	10
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	10
Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği	10
Türkiye Kurumsal Yatırımcı	10
Yöneticileri Derneği	

cağı bir bölüme yer verilmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Devreye alınması planlanan kapanış seansı, kapanış fiyatından işlemler ve tek fiyattan işlemler aşamalarının uygulama ve saatlerine ilişkin olarak Birliğimiz aracılığıyla üyelerimiz arasında bir anket yapılmıştır. Planlanan yeni kapanış seansı uygulamasına yönelik sunulan alternatiflere ilişkin üyelerimizin tercihleri İMKB'ye iletilmiştir.

Çin Sermaye Piyasası Düzenleme Kurulu ile Görüştük

6 Haziran 2011 tarihinde Çin Sermaye Piyasası Düzenleme Kurulu ve Şanghay Borsası temsilcilerinden oluşan bir heyet çeşitli temaslarda bulunmak üzere İstanbul'u ziyaret etti. 6 kişilik heyet, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve Sermaye Piyasası Kurulu ile görüşmelerde bulundu.

Birliğimiz, Çin heyetini SPK ile birlikte ağırlayarak, kendilerine faaliyetlerimiz ve Türkiye sermaye piyasası hakkındaki son gelişmeler konusunda bilgi verdi.

Tayland Heyeti Birliğimizi Ziyaret Etti

7 Haziran 2011 tarihinde Tayland Borsası, Tayland Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu, Tayland Ulusal Tasarruf Fonu ile çeşitli banka ve aracı kurumların temsilcilerinin yer aldığı 29 kişilik bir heyet Birliğimizi ziyaret etti.

Heyete Türkiye ekonomisini ve sermaye piyasasını tanıtan bir sunum yapılırken, Birliğimizin faaliyetleri

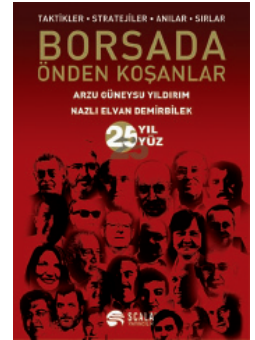
ve Türkiye sermaye piyasası hakkında bilgi verildi, aracı kuruluş sektöründeki son gelişmeler ele alındı. Taylandlı heyete Türkiye'de özdüzenlemenin yeri hakkında bilgi aktarılırken, İstanbul'un Avrasya bölgesinde bir finans merkezi olarak konumlandırılması projesi de değerlendirildi.

Danimarkalı Bankacılara Piyasamızı Tanıttık

9 Haziran 2011 tarihinde Danimarka bankacılık sektöründen 22 kişilik bir heyet, kurucu üyesi olduğumuz Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nu (DEİK) ziyaret etti. Ziyaret kapsamında heyete Türkiye'deki finans kesimi hakkında bilgi verilirken, son gelişmeler de değerlendirildi. DEİK'in merkezinde yapılan toplantıda Birliğimizin faaliyetlerini, sermaye piyasasını ve aracılık sektörünü ele alan bir sunum yaptık.

Borsada Önden Koşanlar 4. Baskısını Yaptı

Nazlı Elvan Demirbilek ve Arzu Güneysu Yıldırım'ın; menkul kıymetler piyasasında geçtiğimiz 25 yıl boyunca deneyimleriyle kamuoyunda iz bırakan 25 kişiyle yaptıkları söyleşilerinden oluşan Borsada Önden Koşanlar kitabı, 4. baskısını yaptı. Kitabın kazandığı bu başarı, 15 Haziran 2011 tarihinde kitapta yer alan borsaclarının da katılımıyla kutlandı.

Borsanın 25 yıllık tarihini yaşayarak oluşturan borsaclarının anı, anlatı, öneri ve pişmanlık gibi samimi açıklamalarının yer aldığı kitap, sadece ilgili kesimler için değil, tüm kamuoyunun yararlanabileceği bir başvuru kaynağı olma özelliğini taşıyor.

20-21 Ağustos 2011 Lisanslama Sınavları

20-21 Ağustos 2011 tarihlerinde düzenlenecek olan lisanslama sınavları, Birliğimiz ve Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş. işbirliği ile düzenlenecektir. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

ile lisanslama sınavlarının düzenlenmesi konusunda protokol imzalanmıştır.

20-21 Ağustos 2011 tarihlerinde düzenlenecek olan sınavlar, 30 Haziran 2011 tarihinde Hürriyet gazetesinde yayımlanan ilan ile kamuoyuna duyurulmuştur.

Sınavlar, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya ve Samsun illerinde düzenlenecektir. Sınav sürecine ilişkin tüm bilgiler internet sitemizde yayımlanan sınav kılavuzunda yer almaktadır. Ayrıca sınav için oluşturulan çağrı merkezi de, adayların sınav hakkındaki sorularına yanıt vermektedir.

Üniversitelilere Sınava Hazırlık Eğitimi Verdik

Mart ayında başlanan ve Sermaye Piyasası Kurulu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve Birliğimiz uzmanlarınca 31 üniversitede yapılan "Ku-

rumlar Türkiye Sermaye Piyasasını Anlatıyor" konulu seminerler Haziran ayında tamamlanmıştır. Söz konusu seminerlerde, sermaye piyasası farkındalığını ölçmek amacıyla SPK tarafından hazırlanan ankete katılan öğrenciler arasında çekiliş yapılmış, çekilişi kazanan öğrencilere Birliğimiz tarafından lisanslama sınavlarına hazırlık eğitimi hediye edilmiştir.

Eğitim almaya hak kazanan 31 üniversiteden 50 öğrenciye yönelik olarak, Birliğimiz 27 Haziran 2011 ile 1 Temmuz 2011 tarihleri arasında, 3 günü lisanslama sınavına hazırlık eğitimi, 1 günü İMKB ile aracı kurum ziyaretleri ve 1 günü de geziden oluşan toplam 5 günlük program düzenlemiştir. Eğitim sonunda katılımcılara sertifika verilmiştir.

Lisans Yenileme Eğitimleri

Birliğimiz tarafından Haziran ayında, Temel Düzey, İleri Düzey ve Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı lisans yenileme eğitimleri düzenlenmiştir.

2011 Lisans Yenileme Eğitimleri Katılımcı Sayıları

Lisans Türü	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Toplam
Temel Düzey Müşteri Temsilciliği	-	31	-	30	41	-	102
Temel Düzey	423	239	327	214	118	162	1,483
İleri Düzey	188	145	96	76	45	50	600
Türev Araçlar Müşteri Temsilciliği	-	16	-	-	30	-	46
Türev Araçlar	28	78	76	-	46	-	228
Türev Araçlar Muhasebe ve Operasyon Sorumlusu	-	-	-	9	-	-	9
Takas ve Operasyon İşlemleri	-	24	-	-	13	-	37
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	126	94	45	48	45	28	386
Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim	32	75	14	-	8	-	129
Kredi Derecelendirme Uzmanlığı	-	-	21	-	-	-	21
Kurumsal Yönt. Derecelendirme Uzmanlığı	-	-	17	-	-	-	17
TOPLAM	797	702	596	377	346	240	3,058

Ankara'da Temel ve İleri Düzey, İzmir'de ise Temel Düzey lisans yenileme eğitimleri yapılmıştır. Lisans yenileme eğitimleri katılımcı sayılarına ilişkin veriler tabloda yer almaktadır.

Tüm eğitimlere ilişkin detaylar Birliğimizin internet sitesinde Eğitim/Eğitimlerimiz bölümünden takip edilebilmektedir.

Lisans Başvurularında Son Durum

Lisanslama ve Sicil Tutma Sistemi'nde kayıtlı kişi sayısı 29 Haziran 2011 itibarıyla 42.206'ya ulaşmıştır. 19.946 kişi, herhangi bir sermaye piyasası kurumunda çalışmamakta olup bu kişilere ait toplam 13.371 adet lisans bulunmaktadır. Lisanslama sınavları sonucunda başarılı olan adaylardan 27.662'sinin lisans başvurusu Birliğimize ulaşmış olup başvuruların 26.983 adedi sonuçlandırılmıştır.

Rakamlarla Borsa Dışı İşlemler

30.05.2011-29.06.2011 tarihleri arasında borsa dışında işlem gören özel sektör tahvili ve banka bonolarında toplam işlem hacmi 258 milyon TL olmuştur.

Lisans Başvuruları

Lisans Türü	Başvurulan Lisans	Onaylanan Lisans	Sonuçlanan Başvuru %
Temel Düzey	13,523	13,384	99%
İleri Düzey	5,795	5,551	96%
Türev Araçlar	2,275	2,227	98%
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	1,855	1,821	98%
Takas ve Operasyon	615	565	92%
Kredi Derecelendirme	543	524	97%
Kurumsal Yönetim Derecelendirme	696	643	92%
Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim	1,430	1,395	98%
Konut Değerleme	203	180	89%
Temel Düzey Müşteri Temsilciliği	436	433	99%
Türev Araçlar Müşteri Temsilciliği	218	195	89%
Türev Araçlar Muhasebe ve Operasyon Sorumlusu	73	65	89%
Toplam	27,662	26,983	98%

Borsa Dışı İşlemler (30.05.2011-29.06.2011)

Menkul Kıymet	Sözleşme Sayısı	İşlem Hacmi
T. İş Bankası	33	9.693.459
Şekerbank	22	3.441.566
Creditwest Faktoring Hizmetleri	87	2.538.006
Akfen Holding	1	2.403.366
Kapital Faktoring Hizmetleri	17	1.558.355
Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası	2	758.406
Merinos Halı Sanayi ve Ticaret	24	372.912
Lider Faktoring Hizmetleri	30	202.189
Ekspo Faktoring	27	10.289
Tahvil Toplam	243	20.978.548
T. İş Bankası	18	47.005.918
Denizbank	26	11.903.406
Yapı ve Kredi Bankası	2	6.532.068
T. Sınai Kalkınma Bankası	6	3.871.931
T. Garanti Bankası	3	437.982
Banka Bonosu Toplam	139	236.984.404
Toplam	382	257.962.952

ARACI KURUMLARIN 2011/03 DÖNEMİ FAALİYET VERİLERİ

Bu raporumuzda, sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kurumların 2011 Mart dönemine ait faaliyet verileri, 2010 yılının eş dönemiyle kıyaslamalı olarak incelenmektedir. 2011 yılında 94, 2010 yılında ise 91 aracı kurumun verileri toplulaştırılarak analiz edilmiştir. Raporda ele alınan verilerin detayları, Birliğimizin internet sitesinde yer almaktadır.

HİSSE SENETLERİ

Kriz yılı olan 2008'in ardından, 2009 yılında dünya borsalarıyla beraber İMKB'nin performansında önemli bir toparlanma yaşanmış, endeks TL bazında %97 değer kazanmıştı. 2010 yılına 52.825 puandan başlayan İMKB-100 endeksi %25 yükselmiş, 2010 yılını 66.004 puandan kapatmıştır. Mart 2011 sonunda endeks hafif bir düşüşle 64.435 puana gerilemiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde işlem hacmi, 2010 yılının aynı dönemine göre %30 artarak 456 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu veriye çeyrek dönemler bazında bakıldığında, 2010 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde, özellikle Avrupa kaynaklı borç krizinin etkisiyle işlem hacimlerinin önemli ölçüde gerilediği görülmektedir. 2010 yılının ilk çeyreğinde 351 milyar TL olan iş-

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi	2010/03	2011/03	Değişim
Milyar TL	351.2	455.8	30%
Milyar \$	234.4	290.4	24%

Kaynak: İMKB

Hisse Senedi İşlem Hacmi Sıralaması (2011/03)	Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay
1-10		42%	42%
11-20		22%	65%
21-86		35%	100%

Kaynak: İMKB

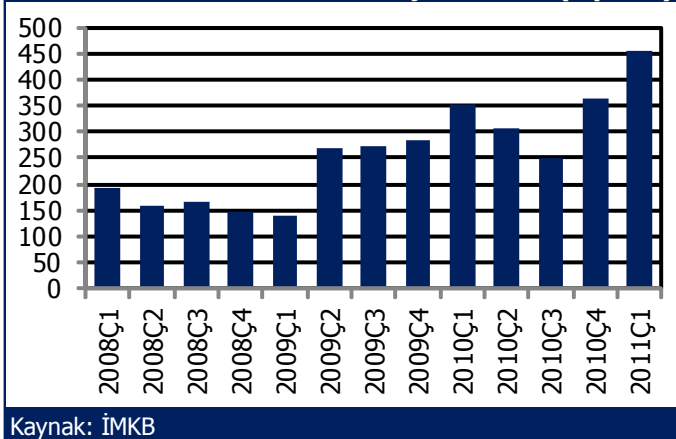
lem hacmi ikinci çeyrekte 306 milyar TL'ye, üçüncü çeyrekte ise 249 milyar TL'ye kadar gerilemiştir. Ancak, işlem hacimlerinde yıl sonunda dikkat çekici bir toparlanma yaşanmış ve dördüncü çeyrekteki işlem hacmi 365 milyar TL'ye yükselmiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinde ise bu tutarın da üzerine çıkmıştır.

İşlem hacmi sıralamasına bakıldığında, ilk 10 aracı kurumun hisse senedi piyasası işlemlerinin %42'sini yaptığı görülmektedir. İkinci 10 aracı kurumun yer aldığı grupta bu pay %22'ye gerilemektedir. Hisse senedi piyasasında işlem yapan diğer 66 aracı kurum ise işlemlerin %35'ine sahiptir.

Aracı kurumların Mart 2010 ve 2011 dönemlerine ait işlem hacmi dağılımı incelendiğinde ise, önemli bir değişim görülmemektedir. 2011/03'te hisse senedi işlemlerinin %86'sı yerli yatırımcılar tarafından yapılmıştır. Yabancı yatırımcıların payı ise %14 seviyesinde kalmaya devam etmiştir. 2008 yılının aynı döneminde yabancılar hisse senedi işlemlerinin dörtte birini gerçekleştiriyordu.

Mart 2011'de de, işlem hacmindeki en önemli pay yerli bireysel yatırımcılara aittir. Bu yatırımcı grubu işlemlerin %70'ini yapmıştır. Aracı kurumların kendi portföyleri, anonim ve limited şirketler, vakıf ve kooperatifler gibi kurumları ifade eden yerli kurumların işlem hacmi iki dönem arasında %4 artması-

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi (Myr. TL)

Kaynak: İMKB

na rağmen, toplam içindeki payı 2 puan azalarak %7'ye gerilemiştir. Yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, emeklilik yatırım fonları ve portföy yönetim şirketlerini içeren yerli kurumsal yatırımcıların payı ise %8 civarındadır.

Hisse senedi piyasasında yabancı yatırımcıların işlemlerine uzun vadeli bir perspektifle bakıldığında, bu yatırımcıların hisse senedi işlemlerinde sahip olduğu payın 2005 yılından 2008 yılının ilk çeyreğine kadar arttığı görülmektedir. Bu dönemde, %28'e kadar çıkan yabancı yatırımcıların payı, finansal krizin ardından hızlı bir düşüşe geçmiş, 2009 yılında %14'e gerilemiş ve bu seviyede kalmıştır.

Hisse senedi işlemlerinin departman bazındaki dağılımı, bölümler arasında önemli geçişler olduğunu göstermektedir. Aracı kurumların merkezinden yapılan işlemleri gösteren yurtiçi pazarlama bölümünün payı, karşılaştırılan dönemler arasında 3 puan

gerileyerek %24'e düşmüştür. Ayrıca, kurumların doğrudan sahip olduğu şubelerden yapılan işlemlerin payı bir puan gerilerken, banka şubelerini ifade eden acentelerin payı bir puan artmıştır.

Bir diğer önemli değişiklik internet kanalında yaşanmıştır. Karşılaştırılan dönemler arasında, internet üzerinden yapılan hisse senedi işlemlerinin hacmi %52 artmış, payı ise 3 puan artarak %22'ye yükselmiştir. Böylece internet, yurtiçi satıştan sonra en yüksek paya sahip olan bölüm haline gelmiştir. Bu dönemde yatırımcılar, rapora konu olan 94 aracı kurumun 64'ünde internet üzerinden hisse senedi alım-satımı yapmıştır.

Sonuç olarak, aracı kurumlardaki personelin büyük bir kısmının istihdam edildiği yurtiçi pazarlama ve şubelerden yapılan işlemler azalmıştır. Buna karşın, aracı kurum sektöründe çalışanların daha az bir kısmının istihdam edildiği banka şubeleri ile işlemlerin aracısız olarak gerçekleştirildiği internetin payı artmıştır.

VARANTLAR

Varantlar, ilk kez Ağustos 2010'da İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 2011 yılının ilk üç ayında aracı kurumlar tarafından 3 milyar TL'lik varant işlemi kaydedilmiştir. Bu dönemde varant işlemi yapan 52 aracı kurum bulunmaktadır.

2011 yılının ilk çeyreğinde yapılan varant işlemlerinin %60'ı yerli, %40'ı da yabancı yatırımcılarca yapılmıştır. Yerli yatırımcılar arasında bireysel yatırımcılar ön plana çıkarken, yabancılar arasında kurumlar

Yatırımcı Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Yatırımcı	86.3%	85.8%
Bireysel	69.0%	70.1%
Kurumlar	9.1%	7.3%
Kurumsal	8.2%	8.4%
Yurtdışı Yatırımcı	13.7%	14.2%
Bireysel	0.2%	0.1%
Kurumlar	9.8%	9.3%
Kurumsal	3.7%	4.8%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Departman Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Pazarlama	26.8%	23.6%
Şubeler	14.7%	13.6%
Acenteler	18.4%	19.1%
İrtibat Bürosu	2.7%	2.7%
İnternet	18.9%	22.2%
Çağrı Merkezi	0.4%	0.6%
Yatırım Fonları	0.6%	0.6%
Portföy Yönetimi	0.2%	0.3%
Kurum Portföyü	3.6%	3.1%
Yurtdışı Pazarlama	13.6%	14.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Varant İşlem Hacmi Dağılımı	
	2011/03
Yurtiçi Yatırımcı	60.3%
Bireysel	43.6%
Kurumlar	14.7%
Kurumsal	1.9%
Yurtdışı Yatırımcı	39.7%
Bireysel	0.1%
Kurumlar	39.6%
Kurumsal	0.0%
Toplam	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında Varant İşlem Hacmi Dağılımı	
	2011/03
Yurtiçi Pazarlama	20.6%
Şubeler	4.9%
Acenteler	8.2%
İrtibat Bürosu	0.1%
İnternet	18.5%
Çağrı Merkezi	0.1%
Yatırım Fonları	0.0%
Portföy Yönetimi	0.0%
Kurum Portföyü	8.0%
Yurtdışı Pazarlama	39.6%
Toplam	100.0%
Kaynak: TSPAKB	

dikkat çekmektedir. Yurtdışı kurumlar ağırlıkla yabancı ihraççı kurum ile piyasa yapıcılığı çerçevesinde yapılan işlemleri yansıtmaktadır.

Departman bazında varant işlemlerinin dağılımı, işlemlerin %21'inin yurtiçi pazarlama, %19'unun ise internet üzerinden yapıldığını göstermektedir. Yurtdışı pazarlama bölümünün payı ise %40'tır. Bu pay, daha önce değinildiği gibi piyasa yapıcısı kurumun yaptığı işlemlerin bir yansımasıdır.

Bu dönemde aracı kurumlar varant işlemlerinin %8'ini ise kendi portföylerine yapmıştır.

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMETLER

Sabit getirili menkul kıymet (SGMK) piyasasında hem aracı kurumlar hem de bankalar faaliyet göstermektedir. Tabloda yer alan işlem hacimleri aracı kuruluşların, bir diğer ifadeyle aracı kurum ve bankaların, İMKB ile borsa dışı (tescil) kesin-alım satım

Aracı Kurumların Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi Sıralaması (2011/03)		
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay
1-10	83%	83%
11-20	14%	97%
21-60	3%	100%
Kaynak: İMKB		

Aracı Kurumların Repo-Ters Repo İşlem Hacmi Sıralaması (2011/03)		
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay
1-10	86%	86%
11-20	10%	96%
21-46	4%	100%
Kaynak: İMKB		

ve repo-ters repo işlemlerini kapsamaktadır. Merkez Bankası ve Takasbank'a ait işlemler toplama dahil edilmemiştir.

Karşılaştırılan dönemler arasında toplam kesin alım-satım işlemleri bir önceki yıla göre %40 yükselerek 504 milyar TL olmuştur. Repo-ters repo işlemlerinde ise %12'lik bir artış olmuş, işlem hacmi 1,8 trilyon TL'ye çıkmıştır. SGMK piyasasında bankalar sahip oldukları pazar payını hafif artırarak, kesin alım-satım işlemlerinde %91'e, repo-ters repo işlemlerinde ise %84'e çıkarmıştır.

İlerideki tablolarda sadece aracı kurumların SGMK işlem hacimleri incelenmiş olup, bankaların verileri ele alınmamıştır.

Aracı kurumlar SGMK piyasasında bankaların gerisinde kalmaya devam ederken, bu piyasada işlem yapan aracı kurumların arasında yüksek bir yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Aracı kurumların kesin alım-satım işlemlerinin %83'ü ilk 10 aracı kurum tarafından yapılırken, kurum sayısı 20'ye çıkarıldığında bu pay %97'ye yükselmektedir.

Aracı Kuruluşların SGMK İşlem Hacmi (Milyar TL)				Pay	
	Hacim				
	2010/03	2011/03	Değişim	2010/03	2011/03
Kesin Alım-Satım	360	504	39.8%	100.0%	100.0%
Banka	315	457	45.1%	87.5%	90.8%
Aracı Kurum	45	46	3.0%	12.5%	9.2%
Repo-Ters Repo	1,585	1,774	11.9%	100.0%	100.0%
Banka	1,313	1,486	13.2%	82.8%	83.8%
Aracı Kurum	272	288	5.8%	17.2%	16.2%
Kaynak: İMKB					

Kesin alım-satım işlemlerine benzer şekilde, aracı kurumların repo-ters repo işlemlerinde de yüksek bir yoğunlaşma mevcuttur. Tek bir aracı kurum repo-ters repo işlemlerinin yarısını yaparken, 10 aracı kurumda bu pay %86'ya çıkmaktadır.

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Yatırımcı	92.8%	92.4%
Bireysel	7.0%	2.6%
Kurumlar	27.4%	33.9%
Kurumsal	58.3%	55.9%
Yurtdışı Yatırımcı	7.2%	7.6%
Bireysel	0.1%	0.2%
Kurumlar	7.1%	7.4%
Kurumsal	0.0%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Yatırımcı bazında aracı kurumların kesin alım-satım işlem hacmi dağılımı, işlemlerin ağırlıklı olarak yurtiçindeki yatırımcılar tarafından yapıldığını göstermektedir. Yerli kurumsal yatırımcıların payı karşılaştırılan dönemler arasında 2 puan gerilemiş olsa da bu yatırımcı grubu kesin alım-satım işlemlerinin yarısından fazlasını yapmıştır. Diğer taraftan, yerli kurumlar işlem hacmi içindeki payını 6 puan artırmıştır. Bu dönemde yerli bireysel yatırımcıların işlem hacmi yarı yarıya azalırken, bu değişim yatırımcı bazındaki paylarına 4 puanlık bir düşüş olarak yansımıştır.

Yabancı yatırımcılar arasında ise %7 paya sahip olan yabancı kurumlar dikkat çekmektedir. Bu yatırımcıların işlemlerinin tamamına yakını bir yabancı aracı kurum gerçekleştirmiştir.

Departman bazındaki kırılım, en büyük değişimin kurum portföyü ve yurtiçi pazarlama için yapılan kesin alım-satım işlemlerinde olduğuna dikkat çek-

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Yatırımcı	99.5%	99.8%
Bireysel	10.6%	10.7%
Kurumlar	5.4%	5.3%
Kurumsal	83.5%	83.8%
Yurtdışı Yatırımcı	0.5%	0.2%
Bireysel	0.3%	0.1%
Kurumlar	0.1%	0.1%
Kurumsal	0.1%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

mektedir. 2010'un ilk üç ayında kesin alım-satım işlemlerinin %27'si kurum portföyüne yapılırken, 2011'in aynı döneminde bu pay 5 puanlık bir düşüş ile %22'ye gerilemiştir. Yurtiçi pazarlama üzerinden yapılan işlemlerin payı ise 4 puan artışla %35'e yükselmiştir. Bu dönemde yatırım fonları sahip olduğu %32 payı korumaya devam etmiştir.

Yatırımcı bazında repo-ters repo işlem hacmi dağılımında, karşılaştırılan dönemler arasında önemli bir değişim olmamıştır. Repo-ters repo işlemlerinde, hacmin neredeyse tamamı yerli yatırımcılar tarafından yapılmaktadır. Yerli yatırımcılar arasında kurumsal yatırımcılar dikkat çekmektedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde, işlemlerinin %11'i bireysel yatırımcılarla yapılırken, yerli kurumların payı %5'te kalmaya devam etmiştir.

Aracı kurumlarca yapılan repo-ters repo işlemlerinde yabancı yatırımcıların payı ihmal edilecek kadar

Aracı Kurumların Departman Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Pazarlama	30.6%	34.9%
Şubeler	0.9%	1.7%
Acenteler	0.3%	0.0%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.0%
İnternet	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.0%
Yatırım Fonları	32.4%	32.1%
Portföy Yönetimi	1.9%	2.2%
Kurum Portföyü	26.7%	21.7%
Yurtdışı Pazarlama	7.1%	7.4%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Pazarlama	55.5%	60.4%
Şubeler	5.1%	6.2%
Acenteler	1.5%	1.7%
İrtibat Bürosu	0.2%	0.1%
İnternet	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.0%
Yatırım Fonları	32.0%	26.8%
Portföy Yönetimi	0.9%	0.5%
Kurum Portföyü	4.6%	4.0%
Yurtdışı Pazarlama	0.2%	0.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

azdır.

Repo işlemleri ağırlıklı olarak yurtiçi pazarlama ve yatırım fonları departmanları aracılığıyla yapılmaktadır. Yurtiçi pazarlamanın payı, 2011 yılının ilk çeyreğinde 5 puan artarak %60'a yükselmiştir. Diğer taraftan yatırım fonları için yapılan repo işlemleri dönemler arasında nominal olarak %11 gerilemiş, bu işlemlerin payı %27'ye düşmüştür. Aracı kurumlar repo işlemlerinin %4'ünü ise kendi portföyleri için yapmıştır.

VADELİ İŞLEMLER

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nda (VOB), bankalar, aracı kurumlar ve vadeli işlemler aracılık şirketleri faaliyet göstermektedir.

Kuruluşunun ardından hızlı bir büyüme sergileyen VOB işlemlerindeki artış, finansal krizle beraber yavaşlamıştır. 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren, işlem hacmindeki yükseliş tekrar ivme kazanmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde toplam VOB işlemleri 2010'a göre %26 artarak 241 milyar TL olmuştur.

SGMK işlemlerinin aksine, VOB işlemlerinde aracı kurumların pazar payı bankaların üzerindedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde işlemlerin %84'ünü aracı kurumlar yaparken, %16'sını bankalar gerçekleştirmiştir. Vadeli işlemler aracılık şirketlerinin payı ise ihmal edilecek kadar azdır. 2010 yılında vadeli işlem aracı-

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi			Pay		
Hacim (Myr. TL)					
	2010/03	2011/03	Değişim	2010/03	2011/03
Aracı Kurum	156	203	31%	82%	84%
Banka	28	38	36%	14%	16%
Vadeli İşlem AK	8	1	-92%	4%	0%
Toplam	191	241	26%	100%	100%
Kaynak: VOB					

Kaynak: VOB

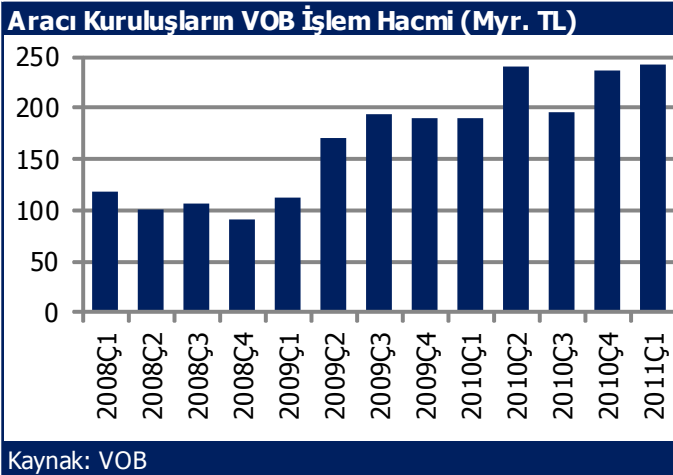
Aracı Kurumların VOB İşlem Hacmi Sıralaması (2011/03)			
Sıralama	İşlem Hacmi	Payı	Kümülatif Pay
1-10		55%	55%
11-20		23%	78%
21-66		22%	100%

Kaynak: İMKB

lık şirketi olarak faaliyet gösteren iki kurumdan birisi 2011 yılında aracı kurum statüsüne geçmiştir.

Aracı kurumlar VOB işlemlerine göre sıralandığında, ilk 10 kurumun aracı kurumlarca gerçekleştirilen vadeli işlemlerin yarısından fazlasını yaptığı görülmektedir. İkinci gruptaki 10 aracı kurumda bu pay %23'e gerilemektedir. Hisse senedi ve sabit getirili menkul kıymet piyasası işlem hacimleri sıralamasına göre VOB işlemlerindeki yoğunlaşma nispeten daha düşüktür.

İlerideki tablolarda aracı kurum ve vadeli işlemler aracılık şirketlerinin VOB işlemleri incelenmektedir. Aracı kurumlar VOB işlemlerinin büyük bir kısmını yurtiçindeki yatırımcılarla yaparken, son dönemde yurtdışındaki yatırımcıların payı da artmıştır.

Karşılaştırılan dönemler arasında işlem hacmi %19 artan yerli bireysel yatırımcıların payı 7 puan azalarak %68'e gerilemiştir. İşlem hacmi nominal olarak %13 artan yerli kurumların da payında hafif bir düşüş görülmüştür. Öte yandan, yerli kurumsal yatırımcıların vadeli işlemleri 2010'un ilk çeyreğine göre iki kattan fazla artmıştır. İşlem hacmi payını %6'ya yükselten yerli kurumsal yatırımcılardaki bu değişimde, bir aracı kurumun bu yatırımcılarla yaptığı işlemlerdeki artış rol oynamıştır.

2011/03'te yabancı kurumların ve kurumsal yatırımcıların payı sırasıyla %8 ve %7'ye ulaşmıştır. Yabancı yatırımcılarla yapılan vadeli işlemlerde önemli bir

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında VOB İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Yatırımcı	89.5%	84.7%
Bireysel	74.9%	68.2%
Kurumlar	12.3%	10.6%
Kurumsal	2.3%	5.8%
Yurtdışı Yatırımcı	10.5%	15.3%
Bireysel	0.3%	0.1%
Kurumlar	4.5%	8.0%
Kurumsal	5.7%	7.3%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında VOB İşlem Hacmi Dağılımı		
	2010/03	2011/03
Yurtiçi Pazarlama	24.6%	20.1%
Şubeler	16.9%	10.8%
Acenteler	4.1%	3.3%
İrtibat Bürosu	6.0%	1.6%
İnternet	25.2%	37.6%
Çağrı Merkezi	0.2%	0.1%
Yatırım Fonları	0.7%	0.6%
Portföy Yönetimi	0.8%	1.2%
Kurum Portföyü	11.2%	9.7%
Yurtdışı Pazarlama	10.2%	15.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

yoğunlaşma mevcuttur. Bu dönemde yabancı yatırımcılarla yapılan işlemlerin yarısı iki yabancı aracı kurum tarafından yapılmıştır.

Karşılaştırılan dönemlerde internet ve yurtdışı pazarlama departmanları paylarını artırırken, yurtiçi pazarlama ve şubelerin payı düşmüştür. Ancak, halen VOB işlemlerinin beşte biri yurtiçi pazarlama bölümünden, onda biri şubelerden yapılmaktadır.

Aracı kurumların VOB işlemlerine bakıldığında en dikkat çekici kanalın internet olduğu görülmektedir. 2010/03'te VOB işlemlerinin %25'i internet üzerinden yapılırken, 2011/03'te bu pay %38'e yükselmiştir. İnternetin VOB işlemlerindeki payı hisse senedinin de oldukça üstündedir. Tek bir aracı kurum internet işlemlerinin beşte birini gerçekleştirmiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde yurtdışı pazarlama bölümünün payında 5 puanlık artış kaydedilmiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde aracı kurumlar VOB işlemlerinin %10'unu kendi portföylerine yapmıştır.

KURUMSAL FİNANSMAN FAALİYETLERİ

Yatırım bankacılığı faaliyetlerinin incelendiği bu bölümde, aracı kurumların kurumsal finansman departmanları tarafından yapılan proje sayıları derlenmiştir.

Krizin ardından, özellikle 2010 yılının ilk çeyreğinden sonra aracı kurumların kurumsal finansman faaliyetlerinde bir canlanma söz konusu olmuştur. Son birkaç yıldır durgun olan halka arz sayılarında önemli yükselişler yaşanmış, sermaye artırımı ve temettü dağıtımı gibi faaliyetlerde ise birçok yeni proje devreye girmiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde herhangi bir yatırım bankacılığı alanında faaliyeti olan kurum sayısı 24'tür. Mart 2011 itibarıyla 30 kurumda en az bir kurumsal finansman çalışması bulunmaktadır.

Sektör geneline bakıldığında, 263 kurumsal finansman projesi ile yıla başlayan aracı kurumlar, 2010'un ilk çeyreğinde 135 yeni sözleşme daha imzalamışlardır. Aynı dönemde 46 proje tamamlanırken, 28 projenin süresi dolmuş, 2 proje ise fesih edilmiştir. Sonuç itibarıyla ilgili dönem sonunda aracı kurumların elinde toplam 322 adet kurumsal finansman projesi mevcuttur.

SPK, İMKB, TOBB ve Birliğimiz ortaklığında başlatılan Halka Arz Seferberliği 2010 yılındaki halka arzlara önemli bir ivme kazandırmıştı. 2011 yılında da bu canlanmanın devam ettiği görülmektedir. 2011 yılının ilk üç ayında 13 yeni sözleşme için imza atılırken, 7 proje tamamlanmış, birinin süresi dolmuş, ikisi ise fesih edilmiştir. Böylece, aracı kurumlar 2011 yılının ikinci çeyreğine 14 halka arz projesi ile girmiştir.

Sermaye piyasasında özel sektör borçlanma araçlarının ihracına uzun bir süre ara verilmişti. 2010 yılında halka arzlarla beraber bu ihraçların da, yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi neticesinde, yeniden canlandığı görülmektedir. BDDK'nın Ekim 2010'da bankalara TL cinsinden tahvil ve bono ihraç etmele-

Kurumsal Finansman Faaliyetleri (Proje Sayıları)

	2010/03			2011/03				
	Tamam- lanan	Dönem Başı	Yeni Sözleşme	Tamam- lanan	Süresi Dolan	Fesih Edilen	Dönem Sonu	
Birincil Halka Arz	2	11	13	7	1	2	14	
İkincil Halka Arz	0	1	0	0	0	0	1	
Tahvil İhracı	4	3	5	6	0	0	2	
SAB-Alış	1	24	6	2	1	0	27	
SAB-Satış	2	77	14	3	4	0	84	
Finansal Ortaklık	0	7	0	0	2	0	5	
Sermaye Artırımı	7	49	31	6	11	0	63	
Temettü Dağıtım	8	29	53	7	5	0	70	
Özelleştirme Projeleri-Alış Tarafı	0	6	2	0	2	0	6	
Özelleştirme Projeleri-Satış Tarafı	0	9	0	0	0	0	9	
Diğer Danışmanlık	7	47	11	15	2	0	41	
Toplam	31	263	135	46	28	2	322	

Kaynak: TSPAKB

rine izin vermesiyle birlikte, ihraç edilen borçlanma araçlarının daha hızlı artması beklenmektedir. 2011 yılının ilk çeyreğinde aracı kurumlar 6 borçlanma aracı ihracını yapmıştır.

Dönem başında üzerinde çalışılan şirket satın alma/birleşme (SAB) satış tarafındaki 77 sözleşmeye 14 yeni sözleşme eklenmiş, bunun 3'ü tamamlanmıştır. Şirket satın alma/birleşme alış tarafında ise devreden 24 sözleşmeye, 6 yeni sözleşme eklenmiş, 2 sözleşme tamamlanmıştır.

Sermaye artırımı ve temettü dağıtım konusunda ilk üç ayda tamamlanan toplam 13 projenin neredeyse tamamını bir aracı kurum yapmıştır. Sonuç olarak, 133 işlem bir sonraki döneme devretmiştir.

Özelleştirme projelerinde, alış tarafı için 2 proje ilgili dönemde tamamlanmıştır.

Değerleme, proje finansmanı, fizibilite analizi gibi işlemleri kapsayan diğer danışmanlık sözleşmelerinden 15'i 2011 yılının ilk üç ayında tamamlanmıştır.

PORTFÖY YÖNETİMİ FAALİYETLERİ

Aracı kurumlar portföy yönetimi alanında da faaliyet göstermektedir. Aracı kurumlardan toplanan verilerle hazırlanan bu bölümdeki tablolar, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda portföy yönetim hesabı

olabileceği göz önünde tutularak değerlendirilmelidir.

Portföy yönetimi faaliyetinde bulunan aracı kurum sayısı Mart 2010'da 33'ten, Mart 2011'de 35'e yükselmiştir. Bu dönemler arasında, portföy yönetimini aracı kurumlar vasıtasıyla yapan yatırımcı sayısı %49 artarken, yönetilen portföy büyüklüğünde %7'lik hafif bir yükseliş yaşamıştır.

Mart 2011'de aracı kurumlardan portföy yönetimi hizmeti alan bireysel yatırımcı sayısı %52 artarak 1.551'e yükselmiştir. Bu değişimde, portföy yönetimi faaliyetlerine Mart 2010'dan sonra başlayan aracı kurumlar etkili olmuştur. Aracı kurumlar tarafından yönetilen bireysel yatırımcı portföy büyüklüğü ise 2011/03 itibarıyla 462 milyon TL olmuştur.

A tipi fon sayısında bir adetlik artış olmasına karşın, aracı kurumlar tarafından yönetilen bu fonların portföy büyüklüğü karşılaştırılan dönemler arasında iki kat artarak 332 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu değişimde iki aracı kurumun yönettiği A tipi yatırım fonlarının değerlerindeki artış etkili olmuştur.

Aracı kurumlarca yönetilen B tipi yatırım fonları, hem sayı hem de portföy büyüklüğü açısından A tipi yatırım fonlarını hayli geride bırakmaktadır. Mart 2011 itibarıyla, yönetilen 73 B tipi yatırım fonunun portföy büyüklüğü 3 milyar TL'yi geçmiştir. Bu fonların ortalama portföy büyüklüğü ise 43 milyon TL'dir.

Aracı Kurumlarda Portföy Yönetimi Faaliyetleri			
	2010/03	2011/03	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	33	35	6.1%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	1,159	1,722	48.6%
Bireysel Yatırımcı Sayısı	1,020	1,551	52.1%
A Tipi Yatırım Fonu Sayısı	38	39	2.6%
B Tipi Yatırım Fonu Sayısı	61	73	19.7%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Sayısı	13	19	46.2%
Diğer Kurum Sayısı	27	40	48.1%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	4,144	4,435	7.0%
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	347	462	33.2%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	161	332	106.2%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2,974	3,135	5.4%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	286	305	6.7%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	376	200	-46.7%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	0.3	0.3	-12.4%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	4.2	8.5	100.9%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	48.8	42.9	-11.9%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	22.0	16.1	-27.0%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	13.9	5.0	-64.0%

Kaynak: TSPAKB

Portföy Yönetim Şirketleri			
	2010/03	2011/03	Değ.
Portföy Yönetim Şirketi Sayısı	23	28	21.7%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	1,303	1,434	10.1%
Bireysel	789	792	0.4%
Kurumsal-Tüzel	514	642	24.9%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	41,305	48,038	16.3%
Bireysel	834	857	2.7%
Kurumsal-Tüzel	40,470	47,182	16.6%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel	1.1	1.1	2.3%
Kurumsal-Tüzel	78.7	73.5	-6.7%

Kaynak: SPK

Aracı kurumların yanı sıra, portföy yönetim şirketleri de bu hizmeti sunmaktadır. SPK'nın yayınladığı verilere göre, 2010/03'te faaliyet gösteren portföy yönetim şirketi sayısı 23'ten, 2011/03'te 28'e yükselmiştir.

Portföy yönetimi şirketlerinden hizmet alan bireysel yatırımcı sayısı, aracı kurumları tercih edenlerin gerisinde kalmasına rağmen, bu şirketlerin aracı kurumların neredeyse iki katı kadar bir portföyü yönettikleri görülmektedir. Bu yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü ise 1 milyon TL seviyesindedir.

Kurumsal-tüzel yatırımcı sayısı Mart 2011 sonu itibarıyla önceki yılın aynı ayına kıyasla %25 artarken, bu yatırımcıların yönetilen portföyü 47 milyar TL'ye ulaşmıştır.

KREDİLİ İŞLEMLER

Kredili işlemlere ilişkin veriler incelenirken, portföy yönetim faaliyetlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır. 31 Mart 2010 itibarıyla hisse senedi işlemleri için kredi kullandıran aracı kurum sayısı 61 iken, bu rakam 31 Mart 2011'de 62'ye yükselmiştir.

Karşılaştırılan dönemler arasında, kredili işlem sözleşmesi bulunan müşteri sayısı %11, kredi kullanan müşteri sayısı ise %38 artmıştır. Kredi kullanan müşterilerin kredi bakiyesi bir yılda iki kat artarak 963 milyon TL'ye ulaşmıştır. Kişi başına kredi bakiyesi ise %47 artarak 72.149 TL olmuştur.

Kurum verilerine detaylı olarak bakıldığında, kredi kullandıran 62 aracı kurumdan yalnızca 11'inin kullandığı kredi hacminin azaldığı görülmüştür.

Diğer taraftan, aracı kurumlar arası yoğunlaşma devam etmekte olup, Mart 2011 itibarıyla kredi hacminin yarısını 5 aracı kurum kullandırmıştır.

Kredili İşlemler

	2010/03	2011/03	Değişim
Sözleşmeli Yatırımcı Sayısı	50,330	55,995	11.3%
Kredi Kullanan Yatırımcı Sayısı	9,649	13,346	38.3%
Kredi Bakiyesi (bin TL)	472,552	962,895	103.8%
Kişi Başına Kredi (TL)	48,974	72,149	47.3%

Kaynak: TSPAKB

ŞUBE AĞI

Aracı kurumların yatırımcılara ulaşmakta kullandığı merkez dışı örgütlerin sayısı bir yılda 401 adet artarak Mart 2011'de 6.624'e yükselmiştir. Bu değişimde, banka şubelerini ifade eden acente sayısının artışı etkili olmuştur.

Erişim Ağı	2010/03	2011/03	Adet Değ.
Şube	154	165	11
İrtibat Bürosu	40	51	11
Acente Şubesi	6,029	6,408	379
Toplam	6,223	6,624	401
Kaynak: TSPAKB			

Aracı Kurum Sayısı	2010/03	2011/03
Şubesi Olan	32	31
İrtibat Bürosu Olan	20	21
Acentesi Olan	22	22
Toplam	50	51
Kaynak: TSPAKB		

Aracı kurumların doğrudan sahip olduğu şube sayısı, 2010 Mart sonuna göre toplamda 11 adet artarak 165'e yükselmiştir. Verilere daha uzun vadeli bir perspektifle bakıldığında, 2007 yılının üçüncü çeyreğinden bu yana şube sayılarında süregelen düşüşün 2010 yılının ikinci çeyreğinde durduğu görülmektedir. Ancak son dönemdeki artışa rağmen, aracı kurumların şube sayısı 2007 yılının hayli altındadır. Mart 2011 itibariyle, 31 aracı kurumun şubesi bulunmaktadır. 2007 sonunda bu rakam 40, 2008 yılında 37, 2009 yılında ise 33 idi.

Şubelerdeki kadar çarpıcı olmamakla birlikte, aracı kurumların doğrudan sahip olduğu irtibat bürosu sayıları finansal krizle birlikte gerilemeye başlamıştır. Aracı kurumlar 2007 yılına 63 irtibat bürosu ile girerken, bu rakam 2009 yılının üçüncü çeyreğinde 38'e kadar gerilemiştir. Mart 2011 itibariyle irtibat bürosu sayısı 51'e yükselerek, kriz öncesi seviyeye yaklaşmıştır. Bu noktada dikkati çeken husus, irtibat bürosu olan kurum sayısının henüz 2007 yılı seviyesine ulaşamamış olduğudur. 2007 yıl başında 31 aracı kurum

irtibat büroları aracılığıyla yatırımcılara ulaşırken, bu rakam Mart 2011'de 21'dir.

Şube ve irtibat bürosu olan aracı kurumların detaylarına bakıldığında, krizle birlikte bu dağıtım kanallarını kapatan aracı kurumların piyasa koşulları düzeldikten sonra, şube veya irtibat bürolarını tekrar faaliyete geçirmedikleri, buna karşın farklı aracı kurumların bu kanalları kullanmaya başladığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Mart 2011 verileri 2007 yılıyla karşılaştırıldığında daha az aracı kurumun, daha az şube ve irtibat bürosu ile yatırımcılara ulaşmaya çalıştığı görülmektedir. Diğer taraftan, bankaların sahip olduğu acente şubelerinin sayısı artmaya devam etmektedir.

İNTERNET İŞLEMLERİ

Mart 2011 itibariyle, fiziki erişim noktalarının yanı sıra internet gibi alternatif kanalları kullanarak yatırımcılara ulaşmaya çalışan aracı kurum sayısı beş adet artarak 66'ya yükselmiştir. Daha önce bahsedildiği gibi internetin işlem hacmi içindeki payı da önemli bir seviyeye ulaşmıştır. 2010 yılının ilk çeyreğinde hisse senedi işlemlerinin %22'si, vadeli işlemlerin ise %38'i internet üzerinden yapılmıştır.

İnternet İşlemleri	2010/03	2011/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	61	66	8%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	177,368	237,850	34%
İşlem Sayısı	10,274,188	14,514,367	41%
Hacim (Mn. TL)	66,500	101,399	52%
SGMK Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	93	59	-37%
İşlem Sayısı	656	240	-63%
Hacim (Mn. TL)	7	6	-18%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	4,136	4,271	3%
İşlem Sayısı	849,885	1,873,685	120%
Hacim (Mn. TL)	39,254	76,751	96%
Varant			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	-	2,236	-
İşlem Sayısı	-	161,514	-
Hacim (Mn. TL)	-	538	-
Kaynak: TSPAKB			

Bu bölümdeki veriler, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda hesabı olabileceği göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.

2011/03'te 65 aracı kurum hisse senedi işlemleri, 7 aracı kurum SGMK kesin alım-satım işlemleri, 42 aracı kurum vadeli işlemler ve 27 aracı kurum varant işlemleri için internet kanalını yatırımcıların hizmetine sunmuştur.

İnternet üzerinden hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı karşılaştırılan dönemler arasında %34 artarak 237.850'ye yükselmiştir. Aynı dönemde bu kanal aracılığıyla kaydedilen işlem hacmi %52 artmış ve 100 milyar TL'yi geçmiştir. İşlem hacminin yarısını 8 aracı kurum yaratmıştır.

Vadeli işlemler için interneti kullanan yatırımcı sayısı hafif bir artışla 4.271'e yükselirken, işlem hacminde iki katın üzerinde bir artış yaşanmıştır. Vadeli işlemlerdeki aracı kurumlar arası yoğunlaşma hisse senedindekinden daha yüksektir. 42 aracı kurumun internet üzerinden vadeli işlem hizmeti verdiği 2011 yılında, 77 milyar TL'ye ulaşan işlem hacminin neredeyse yarısı üç aracı kurum tarafından yapılmıştır.

İnternet üzerinden yapılan SGMK kesin alım-satım işlemleri hayli sınırlıdır. 2010 yılının ilk çeyreğinde hem yatırımcı hem de işlem sayısı gerilerken, işlem hacmi 6 milyon TL'ye düşmüştür.

2010 yılında işlem görmeye başlayan varantlarda ise işlemlerin %19'u internet üzerinden gerçekleştirilmiştir.

ÇAĞRI MERKEZİ İŞLEMLERİ

2011 Mart sonu itibariyle 13 aracı kurumun çağrı merkezi verileri derlenmiştir. Bununla birlikte, 2008 yılından önce bu faaliyetleri ile ilgili bilgileri sağlayan bir aracı kurum, 2008'den itibaren bu verilerini Birliğimize sunamamaya başlamıştır. Dolayısıyla, yatırımcıların çağrı merkezi yoluyla hizmet alabileceği kurum sayısı aslında 14'tür.

Alternatif dağıtım kanalları arasında yer alan çağrı merkezi, hem bu kanalı tercih eden yatırımcı sayısı hem de işlem hacimleri açısından internetin hayli gerisinde kalmaktadır. Toplam işlem hacimlerinde ise çağrı merkezinin payı %1'in altında kalmaktadır.

Bu bölümdeki veriler incelenirken, internet işlemlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

2011 yılının ilk üç ayında, 13 kurumun çağrı merkezinden hisse senedi işlemi yapılmıştır. Çağrı merkezinden hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı, geçen senenin aynı dönemine göre hafif bir düşüş sergilerken, işlem hacmi %65 artmıştır.

2011 yılında çağrı merkezi üzerinden 7 kurum vadeli işlem hizmeti sunmuştur. Hisse senetlerinde olduğu

Çağrı Merkezi İşlemleri			
	2010/03	2011/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	13	13	0%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	12,285	11,742	-4%
İşlem Sayısı	154,387	150,400	-3%
Hacim (Mn. TL)	1,580	2,604	65%
SGMK Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	91	34	-63%
İşlem Sayısı	180	65	-64%
Hacim (Mn. TL)	18	10	-48%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	234	217	-7%
İşlem Sayısı	4,730	4,436	-6%
Hacim (Mn. TL)	241	155	-36%
Varant			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	-	236	-
İşlem Sayısı	-	918	-
Hacim (Mn. TL)	-	3	-

Kaynak: TSPAKB

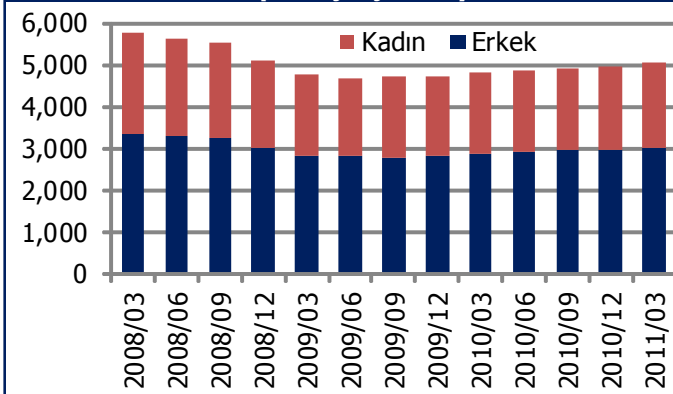
gibi, vadeli işlemlerde de çağrı merkezi aracılığıyla işlem yapan yatırımcı sayısı ve işlem hacmi gerilemiştir.

Çağrı merkezi üzerinden yapılan kesin alım-satım işlemlerinin neredeyse tamamı bir aracı kuruma aittir. Bu kanal aracılığıyla yapılan toplam işlem hacmi de yarı yarıya gerilemiştir.

ÇALIŞAN PROFİLİ

Aracı kurum sektöründe çalışan sayısında 2007 yılının son çeyreğinden itibaren başlayan gerileme 2009/09 döneminde durmuş, ilerleyen dönemlerde ise hafif bir toparlanma görülmüştür. Çalışan sayısı Mart 2011 sonunda, geçen senenin aynı dönemine göre 235 adet artarak 5.037'ye yükselmiştir. Yine de kriz öncesi istihdam seviyesine ulaşamadığı görülmektedir. En fazla çalışanın bulunduğu kurumda 380 kişi istihdam edilmektedir. Kurum başına ortalama çalışan sayısı 54 iken, sektördeki çalışanların %59'u erkektir.

Aracı Kurumların Toplam Çalışan Sayısı

Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Departman Dağılımı

	2010/03	2011/03
Merkez Dışı Örgütler	29.4%	30.0%
Şube	19.5%	19.5%
Acente	7.2%	7.1%
İrtibat Bürosu	2.7%	3.4%
Mali ve İdari İşler	16.8%	16.3%
Broker	6.6%	6.0%
Dealer	8.6%	7.9%
Yurtiçi Satış (Merkez)	6.1%	6.4%
Araştırma	4.4%	4.6%
İç Denetim-Teftiş	3.2%	3.3%
Hazine	2.5%	2.6%
Bilgi İşlem	3.9%	3.7%
Kurumsal Finansman	2.6%	2.9%
Portföy Yönetimi	1.2%	1.5%
Yurtdışı Satış	3.3%	3.2%
İnsan Kaynakları	1.2%	1.2%
Diğer	10.3%	10.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Departman Dağılımı

Karşılaştırılan dönemlerde çalışanların departman dağılımında ciddi değişimler olmamıştır.

Mart 2011'de de geçen sene olduğu gibi, şube, acente ve irtibat bürolarını ifade eden merkez dışı örgütlerde çalışanlar, toplam çalışanların %30'unu oluşturmuştur. Merkez dışı örgütlerde çalışanlar ağırlıklı olarak şubelerde istihdam edilmiştir. Bu dönemde irtibat bürosunda çalışanların payı yaklaşık bir puan artarak %3,4'e yükselmiştir. Bu değişimde, yeni irtibat bürosu açan aracı kurumların özellikle broker ve dealer kadrosundaki personelini irtibat bürolarına kaydırması etkili olmuştur. Banka şubelerinde aracı kurum bordrosunda çalışan personel, toplam çalışanların %7'sini oluşturmaya devam etmiştir. Acentelerde çalışan personelin yarısı bir aracı kurumun bordrosundadır. Bu kurum verilerine dahil edilmediği zaman acentelerin istihdam payı %4'e gerilemektedir.

Merkez dışı örgütlerden sonra en fazla çalışanın olduğu mali ve idari işler departmanında toplam çalışanların %16'sı bulunmaktadır. Rapora konu olan aracı kurumlardan bir tanesinin faaliyetlerini geçici olarak durdurmasından dolayı çalışan personeli bulunmamaktadır.

Departman Sayıları	2010/03	2011/03
Mali ve İdari İşler	90	93
Broker	78	77
Dealer	68	69
Yurtiçi Satış (Merkez)	52	55
Araştırma	51	52
İç Denetim-Teftiş	88	91
Hazine	45	45
Bilgi İşlem	63	69
Kurumsal Finansman	29	30
Portföy Yönetimi	27	30
Yurtdışı Satış	39	40
İnsan Kaynakları	37	37
Diğer	82	87
Kaynak: TSPAKB		

Aracı kurumlarda broker ve dealer olarak çalışan personel sayısı karşılaştırılan dönemler arasında sırasıyla 19 ve 12 kişi azalmış, payları ise %6 ve %8'e gerilemiştir.

Diğer taraftan, kurumsal finansman, araştırma ve portföy yönetimi bölümlerindeki çalışan sayılarında sırasıyla 20, 19 ve 16 kişi artış kaydedilmiştir. Bu üç bölümde toplam çalışan sayısı 450'dir.

Çalışanların Eğitim Durumu

Çalışanların eğitim seviyesine bakıldığında, lisans ve yüksek lisans diplomasına sahip çalışanların sayısının arttığı görülmektedir. Karşılaştırılan dönemler arasında 171 kişi artan 4 yıllık lisans diplomasına sahip çalışan sayısının toplam personel içindeki payı %59'a yükselirken, yüksek lisans diplomasına sahip çalışanların oranı %13'e çıkmıştır. Bu verilere yüksek okul mezunları da dahil edildiği zaman, sektör çalışanlarının %78'inin bir yüksek öğrenim kurumundan mezun olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Çalışanların Eğitim Durumu	2010/03	2011/03
Yüksek Lisans	12.5%	13.0%
Lisans	58.8%	59.4%
Yüksekokul	5.4%	5.5%
Lise	18.5%	17.4%
Ortaokul	2.0%	1.9%
İlkokul	2.9%	2.8%
Toplam	100.0%	100.0%
Kaynak: TSPAKB		

Çalışanların Yaş Dağılımı

Aracı kurum çalışanları yaş dağılımı bazında incelendiğinde, en yüksek düşüşün 31-35 yaş arası personelde olduğu görülmektedir. 35 yaş ve altı çalışan personelin dağılım içinde payı 2 puan düşerek %45'e gerilemiştir. Bu durum, hem yeni çalışan girişinin kısıtlı olması hem de mevcut çalışanların yaşlarının ilerlemesinin bir sonucudur.

Çalışanların Yaş Dağılımı	2010/03	2011/03
18-25	5.1%	5.5%
26-30	17.8%	17.2%
31-35	24.5%	22.4%
36-40	28.0%	27.0%
41-45	15.3%	17.4%
46-50	6.0%	6.9%
51-55	2.1%	2.1%
56-60	0.6%	0.7%
61+	0.6%	0.7%
Toplam	100.0%	100.0%
Kaynak: TSPAKB		

Her ne kadar 18-25 yaş aralığındaki personel sayısında hafif bir yükseliş görülsede, bu grupta yer alan personel sektördeki çalışanların yalnızca %5'ini oluşturmıştır.

Çalışanların İş Tecrübesi

Aracı kurumlarda çalışanların iş tecrübesi bazında dağılımı, personelin beşte üçünün 10 yıl ve üstü tecrübeye sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışanların İş Tecrübesi (Yıl)	2010/03	2011/03
0-2	6.1%	7.2%
2-5	11.7%	11.4%
5-10	20.4%	19.1%
10-15	29.3%	27.1%
15+	32.4%	35.3%
Toplam	100.0%	100.0%
Kaynak: TSPAKB		

Yaş dağılımındaki değişime paralel olarak, mevcut çalışanların tecrübesinin artmasından dolayı, 10-15 yıl deneyime sahip personelin payı azalırken, 15 yıl ve üstü çalışanların payı üç puan artarak %35'e yükselmiştir.

Diğer taraftan, ilk iş deneyimi olarak yorumlanabilecek 0-2 yıl tecrübeli çalışan sayısının 67 kişi artması neticesinde, bu gruptaki personelin payı %7'ye yükselmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu raporumuzda, aracı kurum sektörünün 2011 yılının ilk çeyreğindeki faaliyetleri bir önceki yılın aynı

dönemiyle kıyaslamalı olarak incelenmiştir.

2011 yılının ilk çeyreğinde hisse senedi işlem hacmi, 2010 yılının aynı dönemine göre %30 artarak 456 milyar TL'ye yükselmiştir. 2011/03'te hisse senedi işlemlerinin %86'sı yerli yatırımcılar tarafından yapılmıştır. Yabancı yatırımcıların payı %14 seviyesinde kalmaya devam etmiştir. Bu dönemde aracı kurumlardaki personelin büyük bir kısmının istihdam edildiği yurtiçi pazarlama ve şubelerden yapılan işlemler azalmıştır. Buna karşın, aracı kurum sektöründeki çalışanların daha az bir kısmının istihdam edildiği banka şubeleri ile işlemlerin aracısız olarak gerçekleştirildiği internetin payı artmıştır.

Kuruluşunun ardından hızlı bir büyüme sergileyen VOB işlemlerindeki artış, finansal krizle beraber yavaşlamıştı. 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren işlem hacmindeki yükseliş tekrar ivme kazanmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde ise, aracı kuruluşların vadedeli işlem hacmi 241 milyar TL'ye yükselmiştir.

Aracı kurumlar VOB işlemlerinin büyük bir kısmını yurtiçindeki yatırımcılarla yaparken, son dönemde yurtdışındaki yatırımcıların payı da artmıştır. 2011/03'te bireysel yatırımcıların işlem hacmindeki payı 7 puan azalarak %68'e gerilemiştir. Aracı kurumların VOB işlemlerine bakıldığında en dikkat çekici bölümün internet olduğu görülmektedir. 2010/03'te VOB işlemlerinin %25'i internet üzerinden yapılırken, 2011/03'te bu pay %38'e yükselmiştir.

Karşılaştırılan dönemlerde toplam SGMK kesin alım-satım işlemleri %40 artarak 504 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde repo-ters repo işlemlerindeki artış %12 olmuş, işlem hacmi 1,8 trilyon TL'ye çıkmıştır. SGMK piyasasında işlemlerin %90'ı bankalar tarafından yapılmaktadır.

Krizin ardından, özellikle 2010 yılının ilk çeyreğinden sonra aracı kurumların kurumsal finansman faaliyetleri canlanmıştır. Diğer taraftan, ihracına uzun bir süre ara verilmiş olan borçlanma araçlarına ilişkin yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi neticesinde bu ihraçların da yeniden yapılmaya başlandığı görülmüştür. Sonuç olarak 2011 yılının ilk çeyreğinde, aracı kurumlar 7 adet birincil halka arza, 6 adet de borçlanma aracı ihracına aracılık etmiştir. Sektörün toplam kurumsal finansman faaliyetlerine bakıldı-

ğında, 263 kurumsal finansman projesi ile yıla başlayan aracı kurumlar, 2010'un ilk çeyreğinde 46 işlem tamamlamıştır.

Portföy yönetimi faaliyetlerinde büyüme görülmektedir. Mart 2011 itibariyle aracı kurumlardan portföy yönetimi hizmeti alan bireysel yatırımcı sayısı %52 artarak 1.551'e yükselirken, bireysel yatırımcı portföy büyüklüğü ise 462 milyon TL olmuştur. A tipi fonların portföy büyüklüğü karşılaştırılan dönemler arasında iki kat artarak 332 milyon TL'ye yükselmiş, B tipi yatırım fonlarının portföy büyüklüğü 3 milyar TL'de kalmıştır.

Karşılaştırılan dönemler arasında, kredi kullanan müşteri sayısı %38 artmış, 13.346'ya yükselmiştir. Mart 2011 itibariyle, kullanılan kredi bakiyesi iki kat artarak 963 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Mart 2010'a göre aracı kurumların doğrudan sahip olduğu şube sayıları 165'e, irtibat bürosu sayıları ise 51'e yükselmiştir. Ancak, bu sayılar hâlâ 2007 yılı seviyesinin altındadır.

İnternet üzerinden yapılan işlemler artmaya devam etmiştir. Bu kanaldan yapılan hisse senedi işlem hacmi 2010 yılının ilk çeyreğine kıyasla %52 artarak, 101 milyar TL'ye (toplam işlemlerin %22'si), VOB işlemleri ise iki kat artarak 77 milyar TL'ye (toplam işlemlerin %38'i) yükselmiştir. Çağrı merkezinden yapılan işlemlerin payı kısıtlı kalmaya devam etmiştir.

Aracı kurum sektöründe çalışan sayısında 2007 yılının son çeyreğinden itibaren başlayan gerileme 2009/09 döneminde durmuş, ilerleyen dönemlerde ise hafif bir toparlanma görülmüştür. Çalışan sayısı Mart 2011 sonunda, geçen senenin aynı dönemine göre 235 adet artarak 5.037'ye yükselmekle beraber, 2007 seviyesinin altında kalmaya devam etmektedir.

Özcan Çikot
ocikot@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2011/03 DÖNEMİ FİNANSAL VERİLERİ

2010 ve 2011 yıllarının ilk 3 ayına ait solo bilanço ve gelir tablosu verilerinin karşılaştırmalı olarak sunulduğu raporumuzda, 2010 yılı için 91, 2011 yılı için 94 aracı kurumun verisi toplulaştırılmıştır. Raporda incelenen finansal verilerin detaylarına Birliğimizin internet sitesi www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Bilindiği üzere Birliğimiz, aracı kurumların kamuya açıkladıkları finansal tabloların yanı sıra, bu tablolara ilişkin daha detaylı verileri (dipnotlar) de derlemektedir. Birliğimizin hazırladığı ve Nisan 2010'da yayınlanan Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberi doğrultusunda düzenlenen dipnotlar ile özet tablolar arasında ufak farklılıklar mevcuttur. Detay veriler uygulama birliği açısından daha sağlıklı bulunduğundan, rapordaki çeşitli tablolarda bu verilere yer verilmiştir.

BİLANÇO ANALİZİ

VARLIKLAR

31 Mart 2011 itibarıyla aracı kurum sektörünün toplam varlıkları bir önceki yılın eş dönemine göre %38 artarak 9 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Likit mali yapısını devam ettiren sektörde, dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı da %91'e çıkmıştır.

Dönen Varlıklar

Aracı kurum sektörü bilançosunun yarısını, 4,6 milyar TL ile nakit ve nakit benzeri varlıklar oluşturmaktadır. Bu kalem bir önceki yıla kıyasla %40 artış göstermiştir. Bu kalemden aracı kurumların kendi hesabına yaptığı vadeli ve vadesiz mevduat, yatırım fonları, ters repo ve para piyasası işlemlerinden alacaklar ile müşterilerine ait varlıklar yer almaktadır. Bu kalemler içinde vadeli mevduatlar %92 ile en büyük paya sahip iken bir önceki yılın eş dönemine kıyasla %47 artış göstermiştir. Tek bir aracı kurum ilgili dönemdeki vadeli mevduatların %39'una sahiptir.

Bilançonun bu yapısı bir sonraki bölümde değinilecek olan yükümlülükler ile birlikte değerlendirildiğinde, aracı kurum sektörünün ağırlıklı para piyasasından borçlanarak mevduata yöneldiğine işaret etmektedir.

Dönen varlıkların altındaki bir diğer önemli kalem olan kısa vadeli finansal yatırımlar, aracı kurumların yatırım amacıyla tuttıkları varlıkları ifade etmektedir. 882 milyon TL olan kısa vadeli finansal yatırımların %65'ini kamu kesimi tahvil ve bonoları oluşturmaktadır.

Finansal yatırımlar ile nakit ve nakit benzeri varlıklar kalemlerinin detayları beraber ele alındığında, aracı

Aracı Kurumların Portföy Dağılımı

Yatırım Araçları	31/03/2010 Bin TL	31/03/2011 Bin TL	% Değişim	31/03/2010 % Dağılımı	31/03/2011 % Dağılımı
Repo ve Mevduat	3,018,051	4,337,736	44%	79%	82%
Kamu SGMK	536,084	572,143	7%	14%	11%
Hisse Senedi	114,107	109,746	-4%	3%	2%
Özel SGMK	10,402	67,574	550%	0%	1%
Diğer	134,338	192,612	43%	4%	4%
Toplam	3,812,983	5,279,811	38%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

kurum sektörünün portföy dağılımına dair bir değerlendirme yapmak mümkündür.

Sektörün toplam yatırım tutarı bir önceki yılın eş dönemine kıyasla 2011/03'te %38 artış göstermiş, 5 milyar TL'yi aşmıştır. Repo ve mevduatların tutarı bir yılda %44 artarken, toplam yatırımlar içindeki payı da 3 puan yükselerek %82 olmuştur. Kamu kesimi tahvillerine yatırım tutarı nominal olarak artarken, toplam içindeki payı gerilemiştir.

Hisse senetlerine yatırım tutarı %4 azalırken, aracı kurumların toplam portföyü içinde hisse senetleri sadece %2 paya sahip olabilmektedir. Hisse senedi işlemlerine aracılık eden aracı kurumlar 2011 Mart sonu itibarıyla İMKB'deki hisse senetlerinin halka açık kısmının %0,09'una (on binde 9) sahiptir.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptığı hisse senedi işlem hacmi, dönem boyunca elde tuttukları ortalama hisse senedi portföy büyüklüğüne orantılandığında, kurumların hisse senetlerini ortalama ne kadar süre elde tuttuğu hesaplanabilmektedir. Aracı kurum sektörünün 2011 yılının ilk üç ayında hisse senedi portföy değeri ortalaması, elde tutulan orta-

lama portföy değeri olarak kabul edildiğinde, ortalama portföyleri 105 milyon TL olarak bulunmaktadır. Diğer taraftan aracı kurumlar aynı dönemde kendi portföylerine 14 milyar TL'lik hisse senedi işlemi yapmıştır. Bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, aracı kurumların ilk çeyrekte kendi portföylerinin 136 katı kadar işlem yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Portföy için yapılan işlemin hem alım hem de satım tarafı olduğu göz önünde bulundurulursa, ilgili dönemde hisse senedi portföylerinin 68 (=136/2) defa el değiştirdiği hesaplanmaktadır. Bir diğer ifadeyle, 2011 yılının ilk çeyreğinde aracı kurumlar hisse senedi portföylerini ortalama olarak 1,3 (=91/68) gün ellerinde tutmuştur.

Portföy yatırımlarında en hızlı yükseliş özel sektör borçlanma araçlarında olmuştur. 68 milyon TL olan bu yatırımların toplamdaki payı ise ancak %1'dir. "Diğer" kaleminde yatırım fonu, para piyasası faaliyetleri ve türev ürünler gibi yatırımlar sınıflandırılmaktadır. Bu yatırımlar 2010/03'e kıyasla %43 artış gösterirken, toplam yatırımlar içindeki payı %4'te kalmıştır.

Bilanço yapısına geri dönülecek olunursa, önemli bir

Aracı Kurum Sektörünün Bilançosu						
	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011	
Varlıklar	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı	
I. DÖNEN VARLIKLAR	5,753,719	8,118,119	41%	89%	91%	
Nakit ve Nakit Benzerleri	3,266,051	4,569,575	40%	51%	51%	
Finansal Yatırımlar (Kısa Vadeli)	731,393	881,860	21%	11%	10%	
Ticari Alacaklar (Kısa Vadeli)	1,682,206	2,546,282	51%	26%	29%	
Diğer Alacaklar (Kısa Vadeli)	37,901	76,997	103%	1%	1%	
Diğer Dönen Varlıklar	36,167	43,406	20%	1%	0%	
Satış Ama. Elde Tutulan Duran Var.	0	0	A.D.	0%	0%	
II. DURAN VARLIKLAR	689,179	764,542	11%	11%	9%	
Ticari Alacaklar (Uzun Vadeli)	172	280	63%	0%	0%	
Diğer Alacaklar (Uzun Vadeli)	9,475	13,077	38%	0%	0%	
Finansal Yatırımlar (Uzun Vadeli)	454,158	563,468	24%	7%	6%	
Özkaynak Yön. Değerlenen Yat.	64,448	26,919	-58%	1%	0%	
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	4,963	8,662	75%	0%	0%	
Maddi Duran Varlıklar	124,764	121,684	-2%	2%	1%	
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	9,598	10,691	11%	0%	0%	
Şerefiye	1,206	1,206	0%	0%	0%	
Ertelenmiş Vergi Varlığı	20,072	18,063	-10%	0%	0%	
Diğer Duran Varlıklar	323	493	53%	0%	0%	
TOPLAM VARLIKLAR	6,442,898	8,882,661	38%	100%	100%	

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamalı Değil

artış gösteren bir diğer kalemin ticari alacaklar olduğu görülmektedir. 2,5 milyar TL'yi geçen ticari alacaklar toplam varlıklarda %29 paya sahiptir. Müşteri alacakları, takas ve saklama merkezinden alacaklar ve kredili müşterilerden alacaklar neredeyse bu tutarın tamamını oluşturmaktadır.

Müşterilerin takas alacaklarını içeren müşterilerden alacaklar kalemi 2011/03'te 2010/03'e göre %21 artarak 1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu tutarın %62'si tek bir aracı kuruma aittir. İlgili dönemler arasında yaklaşık iki katına çıkan kredili müşterilerden alacaklar toplam ticari alacakların %38'ini oluşturmaktadır. Aracı kurumların faaliyetlerinin incelendiği "Faaliyet Verileri" bölümünde işaret edildiği üzere sektörün toplam kredi hacmi karşılaştırılan dönemlerde iki kat artış gösterirken, ileride bahsedileceği üzere bu faaliyetten elde edilen gelirler %69 artmıştır. Ticari alacakların bir diğer önemli kalemi ise %18 paya sahip olan takas ve saklama merkezinden alacaklardır. Bu kalem 2011/03'e kıyasla %83 artış gösterirken, bunun dörtte biri bir aracı kuruma aittir.

Verilen depozito ve teminatlar ile diğer çeşitli alacakların yer aldığı kısa vadeli diğer alacaklar kalemi 77 milyon TL civarında iken, toplam varlıkların %1'ini oluşturmuştur.

Diğer dönen varlıklar kaleminde ise gelecek aylara/yıllara ait giderler, gelir tahakkukları ve diğer dönen varlıklar sınıflandırılmaktadır. Bu kalem 2011/03 itibarıyla %20 artarak 43 milyon TL'ye yükselmiştir.

Duran Varlıklar

Duran varlıkların büyüklüğü ilgili dönemlerde %11 artarak 765 milyon TL'ye çıkarken, toplam bilanço-daki payı 2 puan gerileyerek %9'a düşmüştür.

Duran varlıkların en önemli kalemi %6 paya sahip olan uzun vadeli finansal yatırımlardır. 2011'in ilk üç ayı sonunda aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımları dörtte bir oranında artarak 563 milyon TL'ye yükselmiştir.

Kısa vadeli finansal yatırımlarda olduğu gibi, aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımları da dipnotlar göz önüne alınarak incelenebilmektedir. Dipnotlardan derlenen bu rakamlar ile bilanço verileri arasında sınıflandırma farklılıkları olabilmektedir. Örneğin, bilançoda 563 milyon TL olarak belirtilen uzun vadeli finansal yatırımlar bu tabloda 561 milyon TL'dir.

Sektörün uzun vadeli yatırımlarının yarısından fazlasını hisse senetleri oluşturmaktadır. Karşılaştırılan dönemler arasında hisse senedi fiyatlarındaki yükseliş ve bir aracı kurumun iştirakindeki payını artırması, bu yatırımların %27 artarak 309 milyon TL'ye yükselmesinde etkili olmuştur.

Büyük bir bölümü İMKB ve Takasbank'ta teminat olarak bulundurulanan kamu kesimi sabit getirili menkul kıymet portföyü %23 azalarak 63 milyon TL'ye inerken, toplam portföydeki payı da 6 puan gerilemiştir.

SGMK ve hisse senetleri yatırımları birlikte ele alındığında, aracı kurumların kısa vadeli yatırım olarak SGMK'ları, uzun vadeli yatırım olarak da hisse senetlerini daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bazı aracı kurumlar iştiraklerini de bu kalemlerde takip etmektedir.

Özel sektör sabit getirili menkul kıymetlerinde 2011 yılının ilk çeyreğinde önemli bir artış yaşanmış ve 7,7 milyon TL'lik portföye ulaşılmıştır. Bu portföyün tamamına yakını iki kuruma aittir.

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları

Yatırım Araçları	31/03/2010 Bin TL	31/03/2011 Bin TL	% Değişim	31/03/2010 % Dağılımı	31/03/2011 % Dağılımı
Hisse Senetleri*	242,382	308,508	27%	51%	55%
Kamu SGMK	82,011	63,213	-23%	17%	11%
Özel SGMK	1	7,698	A.D.	0%	1%
Diğer*	148,991	181,843	22%	31%	32%
Toplam	473,385	561,262	19%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamalı Değil

*Bazı aracı kurum iştirakleri bu kalemdede takip edilmektedir.

"Diğer" başlığı altında bazı aracı kurumlar Takasbank ve Gelişen Bilgi Teknolojileri gibi iştiraklerini, bazı aracı kurumlar ise konsolidasyona tabi iştiraklerini takip etmektedir. 2011/03 itibariyle aracı kurum sektörünün uzun vadeli diğer finansal yatırımları %22 artarak 182 milyon TL'ye yükselmiştir. Artış özellikle bir aracı kurumun iştirakinin değerleme yöntemini değiştirerek, bu başlıkta takip etmesinden kaynaklanmaktadır.

Bilanço yapısına tekrar dönüldüğünde, duran varlıkların altında yer alan özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar, daha önce bahsedilen iştirakin değerlendirme yönteminin değişmesi sonucu bu kalemden çıkarılmasına bağlı olarak %58 gerilemiş, 27 milyon TL'ye inmiştir.

Toplam maddi duran varlıkların tutarı karşılaştırılan dönemler arasında %2 azalarak 122 milyon TL'ye inmiştir. Maddi duran varlıklar altında binalar 71 milyon TL ile en büyük kalemi oluştururken, amortismanların tutarı 51 milyon TL'dir.

YÜKÜMLÜLÜKLER

2011 Mart itibariyle kısa vadeli yükümlülükler, bilançoadaki ağırlığını 7 puan artırarak %72'ye yükselmiştir. Bu artışa bağlı olarak, özkaynakların payı %28'e inerken, uzun vadeli yükümlülüklerin payı da %1'in altında kalmıştır.

Kısa Vadeli Yükümlülükler

2011/03 itibariyle kısa vadeli yükümlülükler %51 artarak 6 milyar TL'yi geçmiştir. 4 milyar TL'ye yaklaşan finansal borçlar, kısa vadeli yükümlülüklerin

en büyük kalemini oluşturmaktadır. 3,3 milyar TL büyüklüğe sahip Takasbank Para Piyasasına borçlar, finansal borçların %88'ini oluşturmaktadır. Sektörde üç kurum toplam para piyasasına borçların %72'sine sahiptir. Bu kurumların bilançolarına bakıldığında, para piyasasından borçlanarak mevduata yöneldikleri görülmektedir.

Finansal borçlar altında banka kredileri %11 paya sahiptir. 2010'un ilk çeyreğine kıyasla %8 artan banka kredilerinin tutarı 406 milyon TL'dir. Banka kredilerinde de bir yoğunlaşma mevcuttur. Toplam kredilerin %65'i bir aracı kuruma aittir.

Karşılaştırılan dönemlerde %32 artan ticari borçlar, yükümlülüklerin %27'sini oluşturmaktadır. Ticari borçların üçte ikisini müşterileri borçlar, %18'ini takas ve saklama merkezine borçlar oluşturmaktadır. Bu borçlar, genel olarak kurumların müşteri hesaplarından alıp Takasbank'a aktaracağı, ya da Takasbank'tan alıp müşteri hesaplarına aktaracağı tutarları ifade etmektedir. Bu hesaplar, bilançonun aktif tarafında yer alan Takasbank ve müşterilerden alacaklar kalemleriyle paralel olarak çalışmaktadır.

Kısa vadeli diğer borçlar kalemi, alınan avans, depozito ve teminatları, ilişkili taraflara ticari olmayan borçları ve vergi dairelerine olan borçları içermektedir. 2011/03 itibariyle %13 artarak 60 milyon TL olan bu kalemin %57'sini diğer çeşitli borçlar oluşturmaktadır. Bunlar arasında bir aracı kurumun dağıtılacak temettüleri en büyük paya sahiptir.

Ağırlıklı olarak personel izin ve prim gibi çeşitli karşılıkların sınıflandırıldığı çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar kalemi, 2011/03 itibariyle bir önceki yılın eş dönemine kıyasla beşte bir oranında artarak 36 milyon TL'ye çıkmıştır.

Uzun Vadeli Yükümlülükler

2011'in ilk üç ayı sonunda uzun vadeli yükümlülükler nominal olarak artış gösterse de, toplam yükümlülükler içindeki payı %1'in altında kalmıştır. Bu yükümlülükler içinde en büyük payı, %30 artan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar oluşturmaktadır. Dörtte üçünü kıdem tazminatı karşılıklarının oluşturduğu bu kalemin büyüklüğü, 2011/03 itibariyle 29 milyon TL olmuştur.

Aracı Kurum Sektörünün Bilançosu

Kaynaklar	31/03/2010 Bin TL	31/03/2011 Bin TL	% Değişim	31/03/2010 % Dağılımı	31/03/2011 % Dağılımı
I. KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	4,215,074	6,354,635	51%	65%	72%
Finansal Borçlar (Kısa Vadeli)	2,261,770	3,799,115	68%	35%	43%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	7,232	16,606	130%	0%	0%
Ticari Borçlar (Kısa Vadeli)	1,805,649	2,388,879	32%	28%	27%
Diğer Borçlar (Kısa Vadeli)	53,548	60,259	13%	1%	1%
Devlet Teşvik ve Yardımları (Kısa Vadeli)	0	0	A.D.	0%	0%
Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	17,682	16,755	-5%	0%	0%
Borç Karşılıkları (Kısa Vadeli)	16,027	14,512	-9%	0%	0%
Çalışanlara Sağ. Faydalara İliş. Karş. (KV)	30,000	36,054	20%	0%	0%
Diğer Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	23,167	22,455	-3%	0%	0%
Satış Am. Elde Tut. Duran Var. İliş. Yük.	0	0	A.D.	0%	0%
II. UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	38,158	43,009	13%	1%	0%
Finansal Borçlar (Uzun Vadeli)	4,343	3,373	-22%	0%	0%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Uzun Vadeli)	63	157	151%	0%	0%
Ticari Borçlar (Uzun Vadeli)	42	42	0%	0%	0%
Diğer Borçlar (Uzun Vadeli)	333	83	-75%	0%	0%
Devlet Teşvik ve Yardımları (Uzun Vadeli)	0	0	A.D.	0%	0%
Borç Karşılıkları (Uzun Vadeli)	5	5	0%	0%	0%
Çalışanlara Sağ. Faydalara İliş. Karş. (UV)	22,230	28,927	30%	0%	0%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	11,138	10,155	-9%	0%	0%
Diğer Yükümlülükler (Uzun Vadeli)	4	267	6334%	0%	0%
III. ÖZKAYNAKLAR	2,189,666	2,485,017	13%	34%	28%
Ödenmiş Sermaye	1,046,956	1,289,291	23%	16%	15%
Sermaye Düzeltmesi Farkları	317,398	314,403	-1%	5%	4%
Hisse Senetleri İhraç Primleri	40,657	1	-100%	1%	0%
Değer Artış Fonları	135,258	162,733	20%	2%	2%
Ortak Kontrol Alt. İşl. Bir. Etkisi	0	0	A.D.	0%	0%
Yabancı Para Çevrim Farkları	-16	-154	869%	0%	0%
Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yed.	149,585	182,686	22%	2%	2%
Geçmiş Yıllar Kâr/Zararları	355,077	372,690	5%	6%	4%
Net Dönem Kârı/Zararı	144,750	163,366	13%	2%	2%
TOPLAM KAYNAKLAR	6,442,898	8,882,661	38%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamli Değil

2010/03'e kıyasla %22 gerileyerek 3 milyon TL'ye inen finansal borçların tamamına yakını banka kredileridir. Ayrıca, ilgili dönem sonu itibariyle sektörün ertelenmiş vergi yükümlülüğü 10 milyon TL'dir.

Özkaynaklar

2011 Mart itibariyle aracı kurum sektörünün özkaynakları nominal olarak %13 artmış, 2,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Ancak kısa vadeli yükümlülüklerdeki hızlı artış sebebiyle özkaynakların toplam yükümlülükler içindeki payı 6 puan gerileyerek %28'e inmiştir.

2011/03'te özkaynakların %52'sini ödenmiş sermaye oluşturmaktadır. Ödenmiş sermayeden kaynaklanan enflasyon düzeltmesi farkları ise ilgili dönem sonunda 314 milyon TL'dir.

İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin halka arz edilmesinden kaynaklanan 41 milyon TL değerindeki hisse senedi ihraç primleri, kurumun ödenmiş sermayesine eklendiği için 2011/03'te sıfırlanmıştır. Ancak, 2010 yılında halka açılan Euro Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'den kaynaklanan 1.000 TL civarında bir tutar 2011/03 itibariyle bu kalemden izlenmektedir.

Değer artış fonları, doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilemeyip özkaynağa aktarılan tutarları ifade etmektedir. Bu tutar 2010/03'e kıyasla beşte bir oranında artarak 2011/03'te 163 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu artışta özellikle bir aracı kurumun borsada işlem gören iştirakinin değer artışı etkilidir.

Gelir tablosu analizinde daha detaylı inceleneceği üzere, 2011 yılının ilk üç ayında aracı kurumların net dönem kârı %13 artarak 163 milyon TL'ye çıkmıştır.

SONUÇ

Aracı kurumlar 2011'in ilk çeyreği itibariyle bir önceki yılın eş dönemine kıyasla aktiflerini %38 artırmakla 9 milyar TL'ye çıkarmıştır. Aracı kurumlar likit yapılarını korurken, dönen varlıkların payı %91 olmuştur. Para piyasası borçlanmalarına bağlı olarak kısa vadeli yükümlülüklerin bilançodaki payı 9 puan artarak %72 olmuştur. Aracı kurumların borçlanarak banka mevduatına yöneldikleri görülmektedir. Borçların payı artarken, özkaynaklar 2,5 milyar TL'yi bulmuştur.

GELİR TABLOSU ANALİZİ

Aracı kurumların gelir tablosu iki ana başlık altında detaylandırılmaktadır. Kurumlar devam ettirdiği faaliyetlerini "Sürdürülen Faaliyetler" altında izlerken, mali tablonun son günü itibariyle durdurduğu faaliyetlere ilişkin dönem içinde oluşan gelir ve giderlerini "Durdurulan Faaliyetler" altında takip etmektedir. İncelenen dönemlerde bu kalemler takip edilen gelir ya da gider bulunmamaktadır.

Satış gelirleri, aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet satışları, aracılık komisyon gelirleri, hizmet gelirleri ve esas faaliyetlerden diğer

gelirlerini göstermektedir. Satışların maliyetinde ise kurumların kendi portföylerine aldıkları menkul kıymetlerin alış tutarları takip edilmektedir.

Satış gelirlerinden satışların maliyeti düşüldüğü zaman ticari faaliyetlerden brüt kâr/zarar rakamına ulaşılmaktadır. 2011/03 dönemi itibariyle sektörün ticari faaliyetlerden brüt kârı %18 artarak 287 milyon TL olmuştur.

Konsolide finansal tablo hazırlayan aracı kurumların sermaye piyasası dışında finans sektöründe faaliyet gösteren (faktoring, sigorta şirketi gibi) iştiraklerinin faiz, ücret, prim ve komisyon gibi gelirleri/giderleri "Ana Faaliyet Konusu Dışındaki Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kâr/Zarar" kaleminde takip edilmektedir. Ancak bazı kurumların, farklı yorumlamalar sebebiyle, gelir tablosunda bazı hizmet gelirlerini bu kalem altında takip ettiği görülmüştür. 2011/03 dönemi itibariyle özet gelir tablosunda 39 milyon TL olan bu gelirler, detaylarda hizmet gelirleri ile esas faaliyetlerden diğer gelirler altında gösterilmiştir. Bu tutarın neredeyse tamamı tek bir kurumdan kaynaklanmaktadır.

Brüt kâr/zarar, ticari ve finans sektörü faaliyetlerinden elde edilen kâr/zararların toplanmasıyla elde edilmektedir. Sektörün toplam gelirlerini ifade eden brüt kâr rakamı 2011'in ilk çeyreğinde bir önceki yılın eş dönemine kıyasla %18 artarak 326 milyon TL'ye yükselmiştir.

GELİR DAĞILIMI

Giriş bölümünde değinildiği gibi, Birliğimiz aracı kurumların özet mali tablolarının yanı sıra detaylı verilerini de derlemektedir. Dipnotlardan üretilen tablolar, uygulama birliği açısından aracı kurumların verilerini daha sağlıklı bir biçimde göstermektedir. Bu sebeple

Gelir Dağılımı

	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Komisyon Gelirleri	192,596	224,052	16%	70%	69%
Hizmet Gelirleri	46,246	62,234	35%	17%	19%
Alım-Satım ve Türev Kâr/Zararı	9,189	777	-92%	3%	0%
Diğer Gelirler	26,482	39,186	48%	10%	12%
Toplam	274,513	326,249	19%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurum Sektörünün Gelir Tablosu				31/03/2010	31/03/2011	31/03/2010	31/03/2011
				Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER							
A. Satış Gelirleri (net)	36,724,523	41,268,439				12%	A.D.
B. Satışların Maliyeti (-)	-36,481,141	-40,981,606				12%	A.D.
R1. Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar/Zarar	243,382	286,833				18%	88%
C. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	32,574	39,359				21%	12%
D. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	-136	-149				9%	0%
R2. Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Brüt K/Z	32,438	39,210				21%	12%
P1. BRÜT KAR/ZARAR	275,820	326,043				18%	100%
E. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-21,635	-26,306				22%	-8%
F. Genel Yönetim Giderleri (-)	-179,531	-202,905				13%	-62%
G. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-56	-149				164%	0%
H. Diğer Faaliyet Gelirleri	20,643	9,394				-54%	3%
I. Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-4,118	-3,752				-9%	-1%
P2. FAALİYET KARI/ZARARI	91,122	102,325				12%	31%
J. İştirak Kar/Zararlarından Paylar	2,860	311				-89%	0%
K. Esas Faaliyet Dışı Finansal Gelirler	107,423	150,026				40%	46%
L. Esas Faaliyet Dışı Finansal Giderler (-)	-31,886	-61,793				94%	-19%
P3. SÜRDÜRÜLEN FAAL. VERGİ ÖNCESİ K/Z	169,520	190,868				13%	59%
M. Sürdürülen Faal. Vergi Gelir/Gideri	-24,769	-27,502				11%	-8%
N. Dönem Vergi Gelir/Gideri	-25,206	-24,069				-5%	-7%
O. Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	437	-3,433				A.D.	-1%
P4. SÜRDÜRÜLEN FAAL. DÖNEM K/Z	144,750	163,366				13%	50%
DURDURULAN FAALİYETLER							
P. Durdurulan Faal. Vergi Sonrası Dönem K/Z	0	0				A.D.	A.D.
P5. DÖNEM KARI/ZARARI	144,750	163,366				13%	50%
P6. Azınlık Payları	0	0				A.D.	0%
P7. Ana Ortaklık Payları	144,750	163,366				13%	50%
Kaynak: TSPAKB							A.D: Anlamalı Değil

gelir dağılımı analizinde dipnotlardan derlenen rakamlar esas alınarak değerlendirme yapılmaktadır.

Farklı uygulamalar dolayısıyla, gelir tablosu ile dipnotları arasında sınıflandırma farklılıkları oluşabilmektedir. Örneğin, özet gelir tablosunda yer alan toplam gelirler (brüt kâr) 326,0 milyon TL iken, dipnotlardan oluşturulan "Gelir Dağılımı" tablosunda bu tutar 326,2 milyon TL'dir.

Karşılaştırılan dönemler arasında aracı kurumların toplam gelirleri %19 artarak 326 milyon TL olmuştur. Bu gelirlerin %69 gibi önemli bir bölümünü komisyonlar oluşturmuştur. Komisyon gelirlerini %19 pay ile hizmet gelirleri takip etmektedir. Aynı dönemde alım-satım ve türev işlemlerinden elde edilen kâr %92 azalarak 777.000 TL'ye inmiştir. Ağırlıkla faiz gelirlerini içeren diğer gelirler %48 artarak 39 milyon TL'ye çıkmıştır.

Komisyon Gelirleri

Aracı kurumların hisse senedi, vadeli işlem sözleşmeleri ve SGMK gibi menkul kıymetlerin alım-satımından elde ettikleri komisyonlardan, müşterilere ve acentelere ödenen komisyon iadelerinin düşülmesiyle komisyon gelirleri hesaplanmaktadır. Bu gelirler, 2011'in ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre %16 artarak 224 milyon TL'ye yükselmiştir.

Komisyon gelirlerinin dağılımı 2010/03 dönemine kıyasla değişmemiştir. Komisyonlar içinde hisse senedi işlemlerinden elde edilen komisyonlar %84 pay ile ilk sırada yer almaktadır. Karşılaştırılan dönemler arasında hisse senedi işlem hacmindeki yükseliş %30 olurken, komisyonlardaki artış %16'da kalmıştır. Sektörün efektif komisyon oranındaki düşüşün sürdüğü 2010 yılı ortalaması %0.048 (yüzbinde 48)

olan oranın, 2011/03 döneminde %0.043'e (yüzbinde 43) gerilediği görülmüştür. Bununla birlikte, hesaplanan bu oranın, yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kurumlara kalan pay olarak değerlendirilmesi gerekir.

Vadeli işlemlerden elde edilen komisyonlar ikinci sırada yer almaktadır. Vadeli işlem aracılık komisyon gelirleri 2011'in ilk çeyreğinde 32 milyon TL'dir. Karşılaştırılan dönemler arasında aracı kurumların vadeli işlem hacimleri %25 artış gösterirken, bu işlemlerden ettikleri gelirler %18 artmıştır. Efektif komisyon oranlarındaki gerileme VOB işlemlerinde de devam etmiş, oran karşılaştırılan dönemler arasında %0.020'den (yüzbinde 20) %0.017'ye (yüzbinde 17) düşmüştür.

Sabit getirili menkul kıymet işlemlerinden elde edilen komisyon gelirleri nominal olarak azalırken, toplam içindeki payı %1'de kalmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde SGMK işlemlerinden 2,6 milyon TL, sınırlı olan yabancı menkul kıymet alım-satım işlemlerinden ise 241.000 TL gelir elde edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Sektörün ikinci önemli gelir grubu olan hizmet gelirleri, varlık yönetimi, kurumsal finansman ve yatırım danışmanlığı gibi faaliyetlerden elde edilen gelirleri içermektedir. Kurumsal finansman faaliyetlerindeki canlanma

Komisyon Gelirleri

	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senedi	162,611	189,124	16%	84%	84%
Vadeli İşlem	27,086	32,086	18%	14%	14%
SGMK	2,866	2,601	-9%	1%	1%
Yabancı MK	33	241	637%	0%	0%
Toplam	192,596	224,052	16%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Hizmet Gelirleri	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Kurumsal Finansman Gelirleri	12,258	22,713	85%	27%	36%
Varlık Yönetimi Gelirleri	21,772	19,675	-10%	47%	32%
Diğer Komisyon ve Gelirler	12,216	19,845	62%	26%	32%
Toplam	46,246	62,234	35%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

ile beraber, hizmet gelirlerinde 2010'un ilk üç ayına kıyasla %35 artış yaşanmış ve 62 milyon TL gelir elde edilmiştir. Bir önceki döneme göre yaşanan bu artışın yanı sıra, hizmet gelirleri her faaliyet türünde hemen hemen daha dengeli dağılmıştır.

Yatırım fonu yönetim ve satış komisyonları ile portföy yönetimi komisyonlarından oluşan varlık yönetimi gelirleri %10 azalarak 20 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu gelirler arasında %67 paya sahip olan yatırım fonu yönetim komisyonları ön plana çıkmaktadır.

Aracı kurumların EFT, virman, saklama ücretleri gibi işlemlerden elde ettikleri komisyonlar ile yatırım danışmanlığı gelirlerini içeren diğer komisyon ve gelirler, %62 artarak 20 milyon TL olmuştur.

2011 yılının ilk çeyreğinde kurumsal finansman gelirleri bir önceki yıla göre yaklaşık iki kat artarak 23 milyon TL'ye yükselmiş, toplamdaki payı da %36'ya çıkmıştır.

Kurumsal finansman gelirlerinin detaylarına bakıldığında, halka arz gelirlerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. 2010 yılının ilk 3 ayında yalnızca bir halka arz tamamlanırken, bu sayı 2011 yılının ilk 3 ayında 7'dir. Ayrıca, bu dönemde aracı kurumlar 6 tahvil-bono ihracı da yapmıştır. Halka arz faaliyetlerindeki canlanmaya bağlı olarak, bu işlemlerden elde edilen gelirler karşılaştırılan dönemler arasında %43

artarak 10 milyon TL'ye yaklaşmıştır. Bu gelirlerin %57'sini üç aracı kurum üretmiştir.

Satın alma-birleşme (SAB) faaliyetlerinde de canlanma söz konusudur. Toplam kurumsal finansman gelirleri içinde %36 paya sahip olan bu işlemlerden elde edilen gelirler, 2011 yılının ilk üç ayında yaklaşık iki kat artarak 8 milyon TL'yi geçmiştir. Bu gelirlerin %71'i tek bir aracı kuruma aittir.

Sermaye artırım ve temettü dağıtım faaliyetlerinden elde edilen gelirlerde ise karşılaştırılan dönemler arasında üç katın üzerinde bir yükseliş mevcuttur. 325.000 TL düzeyinde olan bu gelirlerin %43'ü bir aracı kuruma aittir.

Kurumsal finansman gelirleri altında yer alan diğer danışmanlık gelirleri, bir önceki yılın eş döneminin beş katına çıkarken, 4,5 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu yükselişte yabancı kökenli iki aracı kurumun 2011'in ilk çeyreğinde bu faaliyetlere yönelik projeler gerçekleştirmesi etkili olmuştur.

Alım-Satım ve Türev İşlem Kâr/Zararları

Aracı kurumların bir diğer gelir kalemi, toplam gelirler içinde %1'in altında paya sahip olan menkul kıymet alım-satım ve türev işlem kâr/zararlarıdır. 2011 yılında aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları işlemlerden elde ettikleri kâr, önceki yıla kıyasla %92 azalarak 777.000 TL'ye inmiştir.

Kurumsal Finansman Gelirleri	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Halka Arz	6,794	9,691	43%	55%	43%
SAB	4,459	8,152	83%	36%	36%
Ser. Art.-Tem. Dağ.	97	325	237%	1%	1%
Diğer Danışmanlık	908	4,545	400%	7%	20%
Toplam	12,258	22,713	85%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

2010/03'te kendi portföylerine yaptıkları hisse senedi işlemlerinden 6,5 milyon TL kâr eden

Alım-Satım ve Türev İşlem Kâr/Zararları

	31/03/2010	31/03/2011	
	Bin TL	Bin TL	% Değişim
Türev İşlemler	-1,692	4,416	A.D.
Yabancı Menkul Kıymet	420	782	86%
Özel SGMK	-857	-203	-76%
Hisse Senetleri	6,451	-795	A.D.
Yatırım Fonları	508	-1,382	A.D.
DİBS	4,359	-2,886	A.D.
Diğer Menkul Kıymetler	0	845	A.D.
Toplam	9,189	777	-92%
Kaynak: TSPAKB		A.D: Anlamalı Değil	

aracı kurumlar, 2011/03'te 795.000 TL zarar kaydetmiştir. Sektör, türev işlemlerde ise geçen yıl kaydettiği 1,7 milyon TL zararın ardından, bu yıl 4,4 milyon TL kâr elde etmiştir.

Özel sektör borçlanma araçlarında 203.000 TL zarar kaydedilmiştir. Bu zararın tamamına yakını, bir aracı kurumun halka arza aracılık ettiği tahvillerden kaynaklanmaktadır.

Yatırım fonları ve DİBS'lerin alım-satımından 2010 yılının ilk üç ayında kâr eden sektör, 2011'in eş döneminde zarar etmiştir. Bu zararlar ağırlıklı olarak bir aracı kurumdan kaynaklanmaktadır. Kurum, yaptığı arbitraj işlemlerine bağlı olarak türev işlemlerden kâr, yatırım fonlarından ise zarar etmiştir.

Tabloda dikkat çeken bir nokta ise diğer menkul kıymetlerden elde edilen kârdır. Bu tutarın tamamına yakını bir aracı kurumun varant işlemlerinden elde ettiği kârı ifade etmektedir.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, ağırlıklı olarak aracı kurumların müşterilerinden aldıkları faizleri yansıtmaktadır. Daha önceden değinildiği gibi, müşterilerden kredili işlemler için alınan faiz gelirleri %69 artışla 30 milyon TL'ye yükselmiş, müşterilerden alı-

nan toplam faiz geliri ise 31 milyon TL olmuştur.

Diğer esas faaliyet gelirleri başlığında ise ağırlıklı olarak bir aracı kurumun arbitraj işlemlerinden elde ettiği kâr rakamı görülmektedir.

Sonuç olarak esas faaliyetlerden diğer gelirlerin toplamı 2010/03'e göre %48 artarak 39 milyon TL'ye yükselmiştir.

GİDER DAĞILIMI

2011'in ilk çeyreğinde aracı kurum sektörünün toplam giderleri bir önceki yılın eş dönemine göre %15 artarak 229 milyon TL'ye yükselmiştir.

İşlem hacimlerindeki artışın etkisiyle hisse senedi, SGMK, Takasbank Para Piyasası işlem payları ile tas ve saklama giderlerini temsil eden işlem payları %18 artmıştır. VOB işlem payları, toplam işlem paylarının %44'ünü, hisse senedi işlem payları ise dörtte birini oluşturmaktadır. Diğer pazarlama, satış ve Ar-Ge giderlerinin dahil edilmesiyle toplam satış, pazarlama giderleri 26 milyon TL'ye çıkmıştır.

Faaliyet giderlerinin yarısından fazlasını personel giderleri oluşturmaktadır. Bu gider kalemine ücretlerin yanı sıra, çalışanlarla ilgili sigorta, servis, yemek, özel sağlık sigortası gibi yan ödeme ve giderler de dahil edilmektedir. Karşılaştırılan dönemler arasında %13 artan personel giderleri 123 milyon TL'ye yükselmiştir.

Sektörün ortalama çalışan sayısı 2010/03'te 4.802, 2011/03'te ise 5.037'dir. Personel giderlerinin ortalama personel sayısına bölünmesiyle elde edilen bir çalışanın aylık ortalama maliyeti 2010'da 7.666 TL iken 2011'in ilk çeyreğinde %7 artarak 8.237 TL olmuştur.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Müşterilerden Alınan Faiz Gelirleri	18,767	31,276	67%	71%	80%
Diğer Esas Faaliyet Gelirleri	7,715	7,910	3%	29%	20%
Toplam	26,482	39,186	48%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Gider Dağılımı

	31/03/2010	31/03/2011		31/03/2010	31/03/2011
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	21,878	26,486	21%	11%	12%
İşlem Payları	16,827	19,820	18%	8%	9%
Diğer Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	5,051	6,666	32%	3%	3%
Genel Yönetim Giderleri	178,334	202,906	14%	89%	88%
Personel Giderleri	109,431	123,374	13%	55%	54%
Vergi, Resim ve Harç Giderleri	9,090	10,810	19%	5%	5%
Komisyon ve Diğer Hizmet Giderleri	5,948	7,274	22%	3%	3%
Amortisman Giderleri	5,390	5,572	3%	3%	2%
Üyelik Aida, Gider ve Katkı Payları	1,751	2,243	28%	1%	1%
İtfa Payları	465	633	36%	0%	0%
Diğer Genel Yönetim Giderleri	46,258	53,000	15%	23%	23%
Toplam	200,212	229,392	15%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Üyelik, komisyon, vergi gibi diğer resmi giderlerin toplamı 2011/03'te %21 artarak toplamda 20 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Kira, elektrik, su, telefon, bilgi işlem altyapısı gibi giderleri kapsayan diğer genel yönetim giderleri ise toplamda 53 milyon TL civarında olup, toplam giderlerin yaklaşık dörtte birini oluşturmaya devam etmiştir.

KÂRLILIK

Artan işlem hacimlerine bağlı olarak, aracı kurumların en önemli gelir kaynağını oluşturan komisyon gelirleri 2011'in ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre %16 artarak 224 milyon TL'ye yükselmiştir. Hisse senedi işlemlerinden elde edilen komisyon gelirleri %84 pay ile ağırlığını sürdürmüştür.

Bir diğer önemli gelir kalemi olan hizmet gelirleri bir önceki döneme göre %35 artarak 62 milyon TL'ye çıkarken, toplam gelirlerdeki payı da 2 puan artarak %19'a ulaşmıştır. Karşılaştırılan dönemlerde halka arz ve şirket satın alma-birleşme işlemlerindeki canlanma ile kurumsal finansman gelirlerinde yaşanan artış, söz konusu yükselişte etkili olmuştur. Hizmet gelirlerinin diğer önemli kalemi olan varlık yönetimi gelirleri ile diğer komisyon ve gelirler toplamda 40 milyon TL civarındadır.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet ve türev alım sa-

tımından kaydettikleri kazanç bir önceki yıla göre %92 azalarak 777.000 TL'ye gerilemiş, toplam gelirler içindeki payı da %1'in altına inmiştir. Sektör; türev ürünler, varantlar ve yabancı menkul kıymet alım-satım işlemlerinden kâr ederken, hisse senedi ve SGMK alım-satımlarından zarar etmiştir.

Ağırlıklı olarak kredili işlemler ve ödünç işlemlerinden elde edilen faiz gelirlerini kapsayan müşterilerden alınan faiz gelirleri, 2010'un ilk üç ayına göre %67 artarak 31 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Sonuç olarak, aracı kurum sektörü 2011'in ilk çeyreği itibarıyla toplam gelirlerini (brüt kâr/zarar) %18 artırarak 326 milyon TL'ye yükseltmiştir.

Özellikle işlem payları ve personel giderlerindeki yükselişe bağlı olarak sektörün toplam giderleri %15 artarak 229 milyon TL'ye çıkmıştır.

Aracı kurumların gelirlerinin giderlerden daha hızlı artmasıyla toplam faaliyet kârı %12 artarak 102 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aracı Kurumların Kâr Dağılımı

	31/03/2010	31/03/2011	Değişim
Kâr Eden Kurum Sayısı	65	66	2%
Zarar Eden Kurum Sayısı	26	28	8%
Toplam Kurum Sayısı	91	94	3%
Kâr Toplamı (Mn.TL)	152	168	11%
Zarar Toplamı (Mn. TL)	-7	-5	-33%
Net Dönem Kârı	145	163	13%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumların iştiraklerinden elde ettikleri temettüyü yansıtan iştirak kârlarından paylar 311.000 TL civarındadır.

%41'ini temettü gelirleri, %31'ini ise mevduat faizlerinin oluşturduğu esas faaliyet dışı finansal gelirler, %40 artarak 150 milyon TL'ye yükselmiştir.

Esas faaliyet dışı finansal giderler ise iki kat artarak 62 milyon TL'ye çıkmıştır. Faiz giderleri bu kalemin %46'sını oluştururken, bazı kurumlar menkul kıymet değerlemesinden kaynaklanan reeskont giderlerini de bu başlıkta sınıflandırmaktadır.

Böylece, aracı kurumların vergi öncesi dönem kârı 2011'in ilk üç ayında %13 artarak 191 milyon TL'ye çıkmıştır. Vergi giderleri düştüğü zaman, net dönem kârının bir önceki yıla kıyasla %13 artarak 163 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir.

Bu dönemde kâr eden kurumların kârı %11 oranında artmış 168 milyon TL'ye yükselmiştir. Diğer taraftan zarar eden kurum sayısındaki artışa rağmen, toplam zarar miktarı üçte bir oranında azalarak 5 milyon TL'ye inmiştir.

Esra Esin Savaşan
esavasan@tspakb.org.tr

GÜNDEMDEKİ MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ

Haziran ayında; payların Kurul kaydına alınmasına ve satışına ilişkin esasları düzenleyen tebliğde değişikliğe gidilmiştir. Düzenleme değişikliğine, okuyucularımızın mevzuat takibine yardımcı olmak amacıyla aşağıda yer verilmiştir.

DÜZENLEME DEĞİŞİKLİKLERİ

PAYLARIN KURUL KAYDINA ALINMASINA VE SATIŞINA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR SERİ:I, NO:43 SAYILI TEBLİĞ

Payların Kurul kaydına alınmasına, halka arz ve satışına ilişkin esaslar Seri:I, No:40 sayılı "Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği" ile düzenlenmektedir.

10.06.2011 tarih ve 27960 sayılı Resmi Gazete’de, söz konusu Tebliğin, payların borsada satışa konu olabilmesi için yapılacak işlemleri belirleyen 8., halka açık ortaklıklar ile payları Gelişen İşletmeler Piyasası’nda (GİP) işlem görecektir. Ortaklıkların paylarının tahsisli satışını düzenleyen 13. ve izahnamenin tescili ve ilanını düzenleyen 17. maddelerinde değişiklik yapan Seri:I, No:43 sayılı "Payların Kurul Kaydına Alınmasına Ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Değişiklik ile, payların Borsada işlem gören niteliğe dönüştürülerek Borsada satışa konu olabilmesi için yapılacak işlemlere ilişkin düzenleme yapılmış ve payları GİP’te işlem gören ortaklıklar bu değişiklik ile düzenleme kapsamına alınmıştır. Böylelikle, payları GİP’te işlem gören ortaklıklar da dahil payları Borsada işlem gören ortaklıkların, Kurul kaydında olan ancak Borsada işlem görmeyen payları, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.nin (MKK) belirlediği esaslar çerçevesinde, ortak tarafından MKK üyesi aracı kuruluşlar vasıtasıyla yapılacak talep üzerine, Kurul kayıt ücretinin Kurulca belirlenecek hesaba yatırılmasından

sonra, Borsada işlem gören niteliğe dönüşebilecek ve Borsada satılabilecektir. Ancak, payları GİP’te işlem gören ortaklıkların GİP listesinde bulunmayan payları Borsada işlem gören niteliğe çevrilemeyecektir.

Getirilen diğer düzenlemeler uyarınca;

- Tahsisli pay satışları "satışın duyurulmasından itibaren 3 iş gününden sonra satılabilme" uygulamasına tabi hale getirilmiştir.
- Toptan satışa konu paylar, Borsada işlem gören niteliğe dönüştürülmek istenmesi durumunda ise, toptan satışın gerçekleştiği tarihte Borsada işlem gören niteliğe dönüştürülebilecektir.
- Payları Borsada işlem gören ortaklıklar ile payları GİP’te işlem gören ortaklıkların, sermaye artırımını suretiyle tahsisli olarak gerçekleştirecekleri pay satışlarında, söz konusu paylar, ortaklığın isteğine bağlı olarak Borsada işlem gören veya görmeyen nitelikte oluşturulabilecektir.
- Kurul kaydına alınma başvurusu sırasında Kurula sunulan izahname Kurulun internet sitesinde ilan edilecektir. Ayrıca, izahname, Kurula başvuru yapıldığı günü izleyen 5 iş günü içinde, varsa ortaklığın internet sitesinde ve payları Borsada işlem gören ortaklıklar için Kamuyu Aydınlatma Platformu’nda (KAP) ilan edilecektir.

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2009	2010	2011/03	%Δ
TL Mevduat	305.201	380.517	394.778	3,7%
DTH	139.334	144.790	154.237	6,5%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar	26.625	33.695	34.550	2,5%
DİBS	64.761	61.199	64.522	5,4%
Eurobond	5.237	5.302	5.334	0,6%
Yatırım Fonları	29.606	30.980	30.842	-0,4%
Repo	1.383	1.501	1.882	25,4%
Emeklilik Yatırım Fonları	9.105	12.018	12.536	4,3%
Hisse Senedi	39.756	56.048	60.584	8,1%
Toplam	621.008	726.050	759.265	4,6%

Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2009	2010	2011/03	%Δ
Hisse Senedi	81.405	109.679	104.177	-5,0%
DİBS	30.308	49.172	57.802	17,6%
Eurobond	1.209	1.715	1.598	-6,8%
Mevduat	11.402	13.353	16.602	24,3%
Toplam	124.324	173.919	180.179	3,6%

Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri				
Milyon TL	2009	2010	24/06/2011	%Δ
Toplam Piyasa Değeri	350.761	472.553	460.461	-2,6%
Saklamadaki Hisse Senetleri	121.161	165.727	162.736	-1,8%
Fiili Dolaşımdaki Payların Piyasa Değeri	116.200	119.310	116.850	-2,1%
Ortalama Halka Açıklık Oranı	33,1%	25,2%	25,4%	A.D.

Menkul Kıymet Sayısı				
	2009	2010	24/06/2011	%Δ
Şirket (GİP dahil)	267	285	300	5,3%
Yatırım Ortaklığı (Gayrimenkul ve Risk Sermayesi dahil)	48	53	54	1,9%
Borsa Yatırım Fonu	10	12	12	0,0%
Varant	-	22	64	190,9%

İMKB İşlem Hacimleri*				
Milyar TL	2009	2010	2011/05	%Δ
Hisse Senedi Piyasası	965	1.271	733	A.D.
Gelişen İşletmeler Piyasası	-	-	0	A.D.
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı	1.238	1.368	1.062	A.D.
Aracı Kurum	136	141	67	A.D.
Banka	1.102	1.227	996	A.D.
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.
Repo-Ters Repo Pazarı	6.388	6.413	3.108	A.D.
Aracı Kurum	1.045	1.065	480	A.D.
Banka	4.572	5.125	2.625	A.D.
TCMB+Takasbank	771	223	2	A.D.

*: Alım-Satım Toplamıdır.

VOB Verileri*				
Milyar TL	2009	2010	2011/05	%Δ
İşlem Hacmi	668	863	382	A.D.
Aracı Kurum	585	749	323	A.D.
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi	2	1	1	A.D.
Banka	82	114	58	A.D.
İşlem Gören Kontrat Sayısı (Milyon Adet)	79	64	28	A.D.
Açık Pozisyon (Adet)	188.976	181.738	329.878	81,5%

*: Alım-Satım Toplamıdır.

Birincil Halka Arzlar				
Milyon TL	2009	2010	24/06/2011	%Δ
Şirket Sayısı (GİP dahil)	1	16	15	A.D.
Şirket Halka Arz Tutarı	10	1.441	823	A.D.
Yatırım Ortaklığı Sayısı (Gayrimenkul ve Risk Ser. dahil)	0	6	2	A.D.
Yatırım Ortaklığı Halka Arz Tutarı	0	1.669	308	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Sayısı	1	3	0	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Halka Arz Tutarı	110	16	0	A.D.
Toplam Halka Arz Tutarı	120	3.126	1.131	A.D.

Halka Açık Şirket Kârlılığı				
Milyon TL	2008	2009	2010	%Δ
Kâr Eden Şirket Sayısı	178	221	247	11,8%
Zarar Eden Şirket Sayısı	140	94	91	-3,2%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı	25.805	31.184	38.243	22,6%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı	-3.454	-1.666	-1.134	-31,9%
Toplam Kâr/Zarar	22.351	29.518	37.109	25,7%

Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü Milyon TL	2009	2010	24/06/2011	%Δ
A Tipi Yatırım Fonları	1.003	1.469	1.730	17,8%
B Tipi Yatırım Fonları	28.328	29.171	29.156	0,0%
Emeklilik Yatırım Fonları	9.049	12.008	13.247	10,3%
Borsa Yatırım Fonları	253	257	247	-3,8%
Yatırım Ortaklıkları	504	563	512	-9,2%
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	2.832	10.779	13.186	22,3%
Risk Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	82	187	226	20,8%
Toplam	42.051	54.434	58.304	7,1%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH	4,5%	4,9%	5,3%	A.D.

Yatırımcı Sayısı	2009	2010	2011/05	%Δ
Hisse Senedi Yatırımcı Sayısı	1.000.261	1.043.135	1.090.233	4,5%
Yatırım Fonu Yatırımcı Sayısı	2.814.349	2.980.212	2.920.514	-2,0%
Özel Sektör Borçlanma Aracı Yatırımcı Sayısı	290	4.903	62.662	1178,0%
Varant Yatırımcı Sayısı	-	1.432	2.816	96,6%

Yabancı Yatırımcı İşlemleri Milyon \$	2009	2010	2011/05	%Δ
Hisse Senedi Saklama Bakiyesi	56.246	71.332	64.574	-9,5%
Saklamadaki Payı	67%	66%	62%	-5,6%
Hisse Senedi İşlem Hacmi	90.237	133.155	67.240	A.D.
İşlem Hacmi Payı	14%	16%	14%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı	2.256	2.105	-1.526	A.D.

TSPAKB Üyeleri	2009	2010	24/06/2011	%Δ
Aracı Kurum Sayısı	103	103	102	-1,0%
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi Sayısı	0	1	1	0,0%
Banka Sayısı	41	41	40	-2,4%
Toplam	144	145	143	-1,4%

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler Milyon TL	2009	2010	2011/03	%Δ
Dönen Varlıklar	5.287	6.708	8.118	21,0%
Duran Varlıklar	685	766	765	-0,2%
Aktif Toplam	5.972	7.474	8.883	18,8%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.771	5.006	6.355	26,9%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	48	43	43	0,1%
Özkaynaklar	2.153	2.425	2.485	2,5%
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	5.972	7.474	8.883	18,8%
Net Komisyon Gelirleri	572	716	224	A.D.
Faaliyet Kârı/Zararı	187	262	102	A.D.
Net Kâr	317	367	163	A.D.
Personel Sayısı	4.715	4.948	5.037	1,8%
Şubeler	157	161	165	2,5%
İrtibat Bürosu	39	46	51	10,9%
Acente Şubeleri	5.873	6.347	6.408	1,0%

İMKB-100 Endeksi ve Hisse Senedi Piyasası	2009	2010	24/06/2011	%Δ
İMKB-100	52.825	66.004	62.073	-6,0%
İMKB-100 (En Yüksek)	52.825	71.543	70.072	-2,1%
İMKB-100 (En Düşük)	23.036	48.739	58.664	20,4%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon TL)	1.915	2.543	3.298	29,7%

Yurtdışı Borsa Endeksleri	2009	2010	24/06/2011	%Δ
ABD Nasdaq 100	1.860	2.218	2.217	0,0%
ABD S&P 500	1.115	1.258	1.268	0,9%
Almanya DAX	5.957	6.914	7.121	3,0%
Brezilya Bovespa	68.588	69.305	61.017	-12,0%
Çin Shanghai Bileşik	3.277	2.808	2.746	-2,2%
Fransa CAC 40	3.936	3.867	3.785	-2,1%
Güney Afrika FTSE/JSE	27.666	32.119	30.680	-4,5%
Hindistan BSE Sens	17.465	20.509	18.241	-11,1%
Hong Kong Hang Seng	21.873	23.035	22.172	-3,7%
İngiltere FTSE 100	5.413	5.900	5.698	-3,4%
Japonya Nikkei 225	10.546	10.229	9.679	-5,4%
Meksika IPC	32.120	38.551	35.348	-8,3%
Rusya RTS	1.445	1.770	1.857	4,9%

A.D.: Anlamli değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: DPT, Financial Times, İMKB, Garanti Yatırım, MKK, Rasyonet, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

